

วิสัยทัศน์เกี่ยวกับการตลาดของกล้วยไม้ไทย

บรรยายโดย

ศาสตราจารย์ระพี สาคริก

ในโอกาสจัดการอบรมชาวสวนผู้ปลูกกล้วยไม้ จัดโดยสมาคมชาวสวนผู้ปลูกกล้วยไม้แห่งประเทศไทย ณ ศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์พืชสวนสมุทรสาคร เมื่อปลายวันจันทร์ที่ 13 กันยายน 2542 (ถอดจากเทปบันทึกเสียง)

.....

ผมขอขอบคุณอย่างมาก ที่สมาคมผู้ปลูกเลี้ยงกล้วยไม้แห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นสมาคมเกิดใหม่ และมีการทำงานอย่างขยันขันแข็ง ได้ให้เกียรติผมมาพูดเรื่องเกี่ยวกับการตลาดของกล้วยไม้ไทยในโอกาสนี้

ผมนึกถึงความประทับใจหนึ่งซึ่งเพิ่งเขียนไว้เมื่อไม่นานมานี้เองโดยฝังไว้ในภาพที่เขียนให้กับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ความว่า เกิดเป็นชาวเกษตรต้องไม่กลัวแดดกลัวฝนฉันใด เกิดมาเป็นคนต้องไม่กลัวปัญหาฉันนั้น จริงไหมเธอที่รัก ในอดีตที่ผ่านมาฉัน มีหลายคนพูดว่า ผมเรียนวิทยาศาสตร์เก่งมาก แต่ว่าคนรุ่นหลังๆ ไม่ทราบหรือกว่าผมนี่นะ จะว่าเป็นศิลปินก็คงชัดเจนพอสมควร ทุกอย่างมันไม่ได้แยกจากกัน แต่คนเอามาแยกเอง ทำเป็นวิชาการตลาด

เพราะว่าผมชอบเล่นดนตรี เมื่อวันเกิดของสถานีโทรทัศน์ช่อง 11 ที่เพิ่งผ่านมา ผมก็ไปสั๊วโวลีนในรายการ เมื่อเร็ว ๆ นี้ วงดนตรีสากลของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จัดงานแสดงคอนเสิร์ต ผมก็ไปร่วมเล่นโวลีนด้วย

ผมยืนเล่นโวลีนอยู่กับลูกๆ หลานๆ ผมตั้งแต่ต้นจนจบ ประมาณ 3-4 ชั่วโมง อะไรที่มันเป็นกำลังใจให้ผมทำอย่างนั้นได้ ? ถ้าหากผมไม่เห็นว่าคุณศิษย์ลูกหา รวมทั้งผู้ที่รับผลงานจากเราไป ไม่เอาจริงเอาจัง ผมก็คงไม่ไปยืนอยู่ได้อย่างนั้นแน่

ผมมาที่นี่และพูดกับกรรมการชุดนี้ว่า ผมทุ่มให้เต็มที่ เพราะเห็นว่าทุกคนทุ่มตัวทำงานกันจริงๆ นี่เป็นสัจธรรมของผู้ใหญ่ที่มองคนรุ่นหลัง คุณสมบัตินี้ควรมีอยู่ในผู้ใหญ่ของสังคมไทย

แต่ทุกวันนี้มันหดหายไปเรื่อยๆ โดยเฉพาะภาคเกษตรซึ่งเป็นพื้นฐานสังคมที่ต้องทำงานหนักมากแบบ หลังสู้ฟ้าหน้าสู้ดิน แต่ผู้ที่ขึ้นไปอยู่ด้านบนแสดงความเห็นใจแค่ไหน ? ภาพซึ่งสะท้อนออกมามันทำให้รู้สึกได้ชัดเจนมาก

ปากก็บอกว่า เกษตรกรเป็นกระดูกสันหลังของประเทศ แต่ผมคิดว่า เวลานี้มันผูกกร่อนไปแค่นั้นก็ไม่ทราบแล้ว ? ผมโชคดีที่มีโอกาสนั่งฟังคนอื่นพูดมาตั้งแต่เข้าจนกระทั่งป้ายเริ่มจากนายกสมาคมผู้ค้ากล้วยไม้ มาถึงนักวิชาการด้านการตลาดจากสถาบันอุดมศึกษา ทำให้มองเห็นปัญหาอะไรๆ หลายอย่างทีเดียวครับ

บางเรื่อง ซึ่งมีคำถามมาจากเกษตรกรชาวสวนตั้งแต่รายการเมื่อเช้านี้ ผมอาจนำมาตอบอีกทีก็ได้ ถ้าคำถามนั้นยังไม่ได้รับคำตอบที่ลึกพอ ไม่กว้างพอ ทำให้ไม่เห็นภาพได้ชัดเจน ผมไม่มีเจตนาที่จะว่าใครเพราะรู้สึกว่าคุณส่วนใหญ่ในสังคมเดี๋ยวนี้นั้นเป็นอย่างนั้นจริงๆ

เมื่อเชิญผมมา ก็ต้องพูดความจริงกัน เมื่อสักครู่นี้ผมกำลังจะพูดว่ายังไง จึงขอพูดต่อไปว่า ผมเขียนภาพอาคารเก่าๆ ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เขาเรียกกันว่า เขียนด้วยลายเส้น แต่จริงๆ ส่วนใหญ่ผมใช้จุดเล็กๆ ซึ่งเป็นจุดไม่รู้กี่ล้านจุด ลงไปในนั้นจนกระทั่งมองเห็นภาพ ซึ่งคนรุ่นหลังไม่เคยเห็นผลงานด้านนี้จากผมมาก่อน

เมื่อไม่นานมานี้ ผมเขียนภาพบ้านที่เคยอยู่เมื่ออายุ 4 ขวบ สมัยนั้นไม่มีรูปถ่ายเก็บไว้ ผมมาเขียนเมื่ออายุ 75-76 ปีแล้ว ซึ่งขณะนั้นก็กำลังจะเข้า 78 ปี ผมเขียนเพื่อฝึกฝนตนเองให้เป็นคนมีสติ นอกจากนั้นก็ฝากเอาไว้ให้ชนรุ่นหลังๆ ได้นำไปคิดเพื่อใช้ประโยชน์ในทางสร้างสรรค์

และเช่นเดียวกัน ในสถาบันการศึกษาระหว่างช่วงที่ผ่านมาไม่นานมานัก ถ้าเทียบกับอายุคนแล้วมันไม่นานเลยนะครับ ผมอายุนานหน่อยก็มองเห็นชัด เหตุการณ์สำคัญๆ ที่เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งครูบาอาจารย์รุ่นนี้หลายคน ก็เป็นนิสิตอยู่ในขณะนั้น ส่วนใหญ่ไม่เคยเอามาเล่าให้ลูกศิษย์ฟังเลย ทำให้ต้องตั้งคำถามๆ ว่า จิตวิญญาณหายไปไหนกันหมด ?

นี่แหละครับ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระองค์นี้แหละครับ ท่านเสด็จมาเยี่ยมเกษตรกรตั้งแต่ยังทรงเป็นสมเด็จพระอนุชา และจากนั้นมา เมื่อพระองค์ท่านขึ้นครองราชแล้วมีอยู่ช่วงหนึ่ง ท่านเสด็จมามหาวิทยาลัยทุกปี ทรงดนตรีเอง รับสั่งคุยกับครูบาอาจารย์และนิสิตที่หอประชุมอย่างเป็นกันเองมากๆ เลย ทรงปลุกดันไม้ไว้ แล้วก็เสด็จมารดน้ำทุกปี

วิญญาณความเป็นครูของผู้ที่ทำหน้าที่เป็นครูอาจารย์ หายไปไหนหมดครับ จึงไม่คิดที่จะนำมาเล่าถ่ายทอดให้ลูกศิษย์ฟัง แต่ผมโชคดีที่ว่า มีลูกศิษย์ซึ่งไม่เคยสอนกันมาเลย เพราะห่างกันมาตั้งเป็นสิบๆ ปีแล้ว เขายังมาหาครับ

เขามาหาอะไรหรือครับ ? เขามาหาเพราะว่ามีศรัทธาในผลงาน แล้วก็มาถามถึงเรื่องราวต่างๆ ในอดีต พอเล่าเรื่องนี้ให้ฟังแล้ว ทำให้เขา งง ครับ เขาถามว่า **มียังงี้ด้วยหรือครับ** ผมก็บอกว่า **ใช่ มีจริงๆ** แล้วก็เตือนสติไปว่ายังไง

ผมบอกเขาว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คงไม่ได้ทรงมุ่งพระทัยมาที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เท่านั้น แต่พระองค์ท่านมุ่งที่การเกษตรของชาติ หากเป็นเพราะมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นแม่แบบการศึกษาเกษตรของประเทศ ดังนั้นทุกคนจึงควรสำนึกตรงนี้ นี่คือจุดสำคัญมากๆ

เรื่องกล้วยไม้อาจเป็นเรื่องเล็กๆ ถ้าเทียบกับเรื่องของผลิตผลอื่นๆ แต่ผมมองว่า เล็กหรือใหญ่ไม่สำคัญ เพราะอะไรก็ตามที่เป็นสัจธรรมแล้ว ย่อมไม่มีคำว่าเล็กหรือใหญ่ มันเป็นส่วนประกอบที่อยู่บนแผ่นดินผืนนี้ซึ่งควรจะมีคุณค่าเท่ากันหมด

ด้วยเหตุนี้เอง ชีวิตผมจึงมุ่งให้ความสำคัญแก่ชนรุ่นหลังมาโดยตลอด และดูจะเข้มข้นมากขึ้นเรื่อยๆ ไม่ว่าวัยและฐานะความเป็นอยู่จะห่างกันแค่ไหน ถ้าเขามาหา ก็จะมีเมตตาให้ความรู้ แล้วก็ทำตัวเหมือนเพื่อนจริงๆ ให้เขาเกิดความอบอุ่นและมีกำลังใจ

ผมไม่ได้เรียนกล้วยไม้มาจากสถาบันการศึกษาที่ไหนทั้งนั้น แต่ทำไมละ คนทั่วโลกถึงได้ยอมรับเราจนกระทั่งถึงขณะนี้ ทำให้กล้วยไม้ไทยสามารถกระจายไปได้ทั่วโลก ออกไปประชุมกล้วยไม้ระดับโลกที่ไร ก็มักมีคนชาติต่างๆ เข้ามาแสดงความชื่นชมยินดีกันมากๆ

ผมไม่รู้สึกว่าตัวเองเก่งอะไรเลย ค้นหาความจริงให้เจอเถอะครับ เขาคงไม่ได้มายกย่องผมเรื่องกล้วยไม้แน่ๆ เขายกย่องอะไรที่มันลึกซึ้งกว่านั้น นี่แหละครับ ผมได้พูดกับหลายท่านมาแล้วว่า ผมไม่ได้เรียนกล้วยไม้นี้ะ พูดให้คิดครับ

จริงๆ แล้วมันมีเหตุผลอยู่ตรงไหน ที่ทำให้วงการกล้วยไม้ของไทยซึ่งครั้งหนึ่งแทบไม่มีอะไรเลย มันขึ้นมาได้แล้วก็ขยายขอบข่ายออกไปจนกระทั่ง เป็นที่ยอมรับจากคนทั่วโลก

ในรายการภาคเช้า ขณะที่นั่งฟังอยู่ ผมได้ยินความประโยคหนึ่ง ผมขออนุญาตเอ่ยชื่อท่านก็ได้ คุณสมาน คิดประเสริฐ ลูกขึ้นถามวิทยากรว่า ปลุกกล้วยไม้กันมากๆ จะทำอย่างไร ? โอ้โฮครับ ในใจผมได้คำตอบชัดเจนมากๆ เลยครับ แต่ขณะนั้นไม่มีหน้าที่ที่จะตอบ

เพราะอะไรละ เพราะยึดติด ผู้มีหน้าที่ตอบจึงตอบไม่ออก เรื่องการตลาดนั้นนะ กล้วยไม้ดอกสำคัญที่สุด อยู่ลึกที่สุด อยู่ที่พื้นดินเรานี่เอง ถ้าใครจับตัวนี้ได้ล่ะครับ ไม่ต้องไปเรียนตำราอะไรหรอก ทุกอย่างมันก้าวไปได้เองแหละครับ เท่านั้นเอง !

นั่นคือ มนุษย์ การตลาดเกิดจากการเรียนรู้มนุษย์ให้ถึงความจริง คนเราจะรู้มนุษย์ได้ต้องมีคุณธรรมประจำใจ ช่วยให้ได้ทุกเรื่องนะครับ นี่คือจุดสำคัญ

ใครลองไปหา หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ ฉบับวันนี้อ่าน อยู่ในคอลัมน์ ว่ายทวนน้ำ มีข้อความจากผมทั้งหมด วันนี้เขาไม่มีจดหมายจากคนอื่นเลย มันเป็นเรื่องประสบการณ์ที่ผมได้มาจากการไปประชุมเตรียมงานกล้วยไม้โลกครั้งที่ 17 ที่มาเลเซีย แล้วก็มีท่านกรรมการและสมาชิกสมาคมที่นี้ไปด้วยกันหลายคน

ผมได้อะไรกลับมา ? ลองไปหาอ่านครับ เขาจะให้เต็มหน้าเลย แล้วก็เจ้าของคอลัมน์ที่ใช้นามปากกาว่า สันติกรณ์ ได้เขียนทวิจรรย์ตามสิ่งที่ผมเขียนเองไว้อีกยาวเลยทีเดียว

ความจริงแล้ว ที่ผมมาเสนอแนะให้ทางสมาคมมองเห็นความสำคัญ จนกระทั่งรวมตัวกันเดินทางไปดูงานที่นั่น มันเป็นเรื่องสร้างฐานการตลาดให้กับทุกคนอย่างสำคัญเลยทีเดียว ไม่มีในตำรา ไม่มีในแผ่นกระดาน และไม่มีเป็นตัวเลข เพราะฉะนั้นอย่าไปติดอยู่กับสิ่งเหล่านี้เลย

ครับ ถ้าเช่นนั้นมันมีอยู่ที่ไหน คำตอบก็คือ มีอยู่ในหัวใจเราเองนี่แหละ ใครค้นหาตรงนี้ก็เจอ
ได้ว่า มันคือตลาดที่แท้จริงด้วย

นี่แหละครับ ถ้าไม่เห็นตรงนี้ก็คงไม่พูดจากใจ เพราะมันเป็นสิ่งที่อยู่ในหัวใจ ผมเดินลุย
เรื่องกล้วยไม้มาตลอดระยะเวลาอันยาวนาน กล้วยแฉอดกล้วยอยู่ตรงนี้เอง คำตอบจากสิ่งที่
คุณสมานลูกขึ้นถามนั้นนะ จะว่ายากก็ยาก จะว่าง่ายก็ง่าย

ปลดตัวเองออกเสียก่อน ให้จิตมันว่างซักหน่อย แล้วจะเห็นว่าคำตอบไม่ยากเลย เพราะ
ว่าเรายังล้อมกรอบตัวเองอยู่กับกล้วยไม้ที่นี่แหละ ไซ้หรือเปล่า ? มาถึงช่วงทำเป็นระบบ
อุตสาหกรรมแล้ว ผมเคยเตือนให้มองกล้วยไม้เหมือนดอกไม้ทั่วๆ ไป อย่าไปมองว่ากล้วยไม้
เป็นกล้วยไม้ ไซ้ไหมครับ มาถึงจุดใช้ประโยชน์สุดๆ แล้ว ถ้ายังมองอย่างนั้นอยู่ หากมีอะไร
เกิดขึ้นแล้วจะโทษใคร

พืชผลถ่มเถไป ถ้าเราเปิดใจกว้างให้อิสระ ใครรักอะไรก็ทำสิ่งนั้น ไม่ใช่แค้นมารุมลง
หลุมๆ เดียวกันหมดถูกไหมครับ มันแก้ปัญหาก็ว่าได้ไม่ยาก แต่เรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่ๆ เป็น
เรื่องที่เกิดจากฐานของสังคม เพราะฉะนั้นจึงสรุปออกมาเป็นคำถามนิดหนึ่งว่า เราปลูก
กล้วยไม้กัน เรารู้ปัญหาที่อยู่ในพื้นฐานสังคมหรือเปล่า ?

เรารู้แต่เพียงแค่ว่าสิ่งที่อยู่ในร้านกล้วยไม้ของเราเองเท่านั้น ถ้ายังเป็นอย่างนั้นกันอยู่
ครับ ก็คงยากที่จะแก้ปัญหาลูกอยู่ในวงการกล้วยไม้ แม้ปัญหาการตลาด ขอฝากเอาไว้ให้
คิดด้วย

ผมมาพูดวันนี้ นำเอาเครื่องอัดเทปมาเทปเอาไว้ด้วย แต่ว่า การเทปเอาไว้มีสอง
ประโยชน์ ประโยชน์แก่ตัวเราเอง เอาไปเปิดฟังว่าได้พูดอะไรออกไป พูดผิดพูดถูก พูดผิดก็ต้อง
ยอมรับความจริงแล้วก็แก้ไข ถ้าพูดถูกมันจะช่วยให้แน่นมากขึ้น ทำให้รากฐานเราเองสั่นคลอน
น้อยลง

อีกเหตุผลหนึ่งคือ เอาไปฝากลูกศิษย์ลูกหาที่หัวใจเขาใกล้ชิดกับเราให้เก็บเอาไว้ฟัง ไม่
ว่าจะทำอะไรที่ไหนผมอยู่ด้วยความเผื่อแผ่ อยู่ด้วยการรู้ตัวเอง จุดนี้แหละครับ ถ้าปลูกกล้วยไม้
ก็สำเร็จ ถ้าทำเรื่องตลาดก็สำเร็จ ท่านทำอะไรก็สำเร็จทั้งนั้น ถ้ามีตรงนี้อยู่

แต่เวลานี้คนในสังคมมักคิดแบบกลับหัวกลับหางนี้ครับ ทำไมล่ะ ผมไม่ใช่คนที่ปลูก
ไม้แล้วก็ทำอาชีพเรื่องกล้วยไม้ แต่ทำไมสิ่งนี้มันมาอยู่ที่ผมนะ สมควรจะอยู่กับท่านทั้งหลาย
แต่เท่าที่ผ่านมาจนถึงขณะนี้ ผมคิดแก้ไขอยู่นะครับ ไม่ได้อยู่นิ่งๆ นะ

แม้แต่การที่เราไปจัดแสดงกล้วยไม้ที่มาเลเซีย แล้วไปได้รางวัลที่ 1 กลับมา ผมก็นั่ง
คิดลองถามลูกศิษย์ซึ่งมานั่งปรึกษากันที่บ้านผมเมื่อคืนวันศุกร์ที่ผ่านมาดูก็ได้ เราคิดกันว่า เอ๊ะ
ปีหน้าชาวสวนจะรวมตัวกันจัดเองได้ไหม ? เพราะปีนั้นคนในราชการเป็นผู้จัด แต่ครั้งนี้กลุ่มชาว
สวนก็ไปดูกันมาแล้ว

เราอยากให้ทุกอย่างมันอยู่กับตัวเอง ไม่ใช่เข้าไปอยู่กับราชการ ไม่ใช่เข้ามาอยู่กับผม และไม่ใช่เข้าไปอยู่กับใครอื่นทั้งนั้น เราพูดกันมานานแล้วละครับว่า ต้องการพัฒนาเพื่อให้พึ่งตนเอง แต่เราก็แก้ปัญหาตัวนี้ยังไม่สำเร็จสักที ยิ่งกว่านั้น ทำไมมันถึงมุงมาอยู่กับตัวบุคคลนะ

ผมไม่อยากเห็นมันมาอยู่กับตัวบุคคล ซึ่งสมกับที่เขาพูดกันว่า กล้วยไม้ - ไกล้ม้วย นี่แหละครับ คนม้วยไปกล้วยไม้มันก็ม้วยด้วย ผมไม่อยากเห็นมันเป็นอย่างนั้นเลยนะครับ รู้คนก็รู้ตลาด มันเป็นกระบวนการใหญ่ ครอบคลุมทุกอย่างเอาไว้ทั้งหมด ไม่ใช่มองตลาดที่เงินมองตลาดที่การซื้อขายผลิตผล และทุกอย่างก็ตกอยู่ในสภาพวนเวียนกันอยู่ตรงนั้น

เราคงต้องมององค์ประกอบของชีวิตทั้งหมด มันต้องมองมาตั้งแต่เริ่มคิดปลูก จนกระทั่งไปถึงการใช้ประโยชน์ มองเป็นกระบวนการ มองอย่างมีเหตุผลสานถึงกันได้หมด แล้วสิ่งนี้มันจะเกิดได้อย่างไร ถ้าเราไปยึดติดอยู่กับอะไรต่อมิอะไร แม้กระทั่งกรอบของกล้วยไม้ มันก็คงไปไม่ถึงไหนนะครับ

แล้วก็การยึดติดนี้เองแหละ ผมได้ยินเสียงบางคนวิจารณ์ แต่อาศัยที่เป็นคนไม่ถือสาใคร จึงทำให้มีโอกาสตั้งทบทวนความจริงไว้เป็นความรู้ทั้งนั้น เขาว่า อาจารย์ระพีณะ เดียวนี้ไม่ได้ทำเรื่องกล้วยไม้แล้ว แต่ไปทำเรื่องอื่นด้วย เขามองไม่เห็นว่ ทุกสิ่งทุกอย่างมันสานถึงกันหมด เพราะผมลงไปเล่นสิ่งที่มันเป็นปัญหาพื้นฐานของเรื่องกล้วยไม้

มันอยู่ด้วยกันและไปด้วยกัน เมื่อวานผมนำคณะมาที่นี่ ก็พูดไว้ ผมพูดว่ายังไง ผมพูดว่า ทุกคนควรทำเพื่อการสร้างสรรค์ ทุกคนควรทำเพื่อการอยู่รอด ไม่ใช่ทำเพื่อเอาตัวรอด การอยู่รอดนั้นไม่มีสังคมเป็นพื้นฐานรองรับย่อมไปไม่ได้ แต่การเอาตัวรอด ก็คือต้องการไปคนเดียว ไปได้ไหม ? ผมว่าไปไม่รอด ขณะนี้บ้านเมืองกำลังแย่มากๆ

เวลานี้ผมไม่อยากเห็นเลยว่า ชาวสวนที่ปลูกกล้วยไม้นี้ละ ต้องเข้าไปอยู่ภายใต้อิทธิพลรายใหญ่ๆ ที่เห็นแก่ตัว พูดกันตรงๆ อย่างนี้จะกี่ ตลาดล้มเหลวแน่ๆ ไม่ช้าก็เร็วบอกได้เลยครับ

เมื่อไหร่ชาวสวนจะเป็นตัวของตัวเอง นี่คือหลักธรรมนะครับ ไม่ใช่มายุยงหรือปลุกระดมอะไรใครทั้งนั้น ผมสอนหลักธรรมโดยที่ไม่ต้องเข้าวัดนะครับ แต่เอาของจริงเป็นครู

เมื่อวานก็มีลูกศิษย์คนหนึ่ง ถ้าผมจะเรียกว่าเขาเป็นลูกศิษย์ก็ได้ทั้งๆ ที่ไม่เคยสอนกันในระดับเรียน เขาอยู่คณะเศรษฐศาสตร์ปีที่ 3 หรือที่ 4 ไม่แน่ใจ เขาตามคณะเรามาที่นี่

มีโอกาสใกล้ชิดกันในช่วงดนตรีสากลของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เขาพูดว่า คุณพ่อ ! เพื่อนหนูได้อ่านหนังสือ เกษตรกรที่รัก ที่คุณพ่อเขียนแล้ว เขารู้สึกจับใจจริงๆ แต่ผมพบความจริงมาว่า หนังสือเล่มนี้คนที่เขาคืออาจารย์ในแวดวงการศึกษาเกษตรบางคนพูดว่า ใช้สอนนิสิตไม่ได้

จริงๆ แล้ว เนื้อหาสาระในหนังสือเล่มนี้ พูดเรื่องคนตลอดทั้งเล่มเลยครับ เขียนจากประสบการณ์ชีวิตจริง เปิดขึ้นมาเรื่องแรกก็คือ **ประสบการณ์ในการเป็นรัฐมนตรีเกษตรของข้าพเจ้า** เขียนไว้ชัดเจน วิเคราะห์ด้วย เขาเอาไปวางขายอยู่ที่ไหน ที่ เค.ยู.บุ๊คเซ็นเตอร์ ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งเป็นตลาดหนังสือที่ไม่กว้างนัก

ในนั้นมีเรื่องอยู่เรื่องหนึ่ง ซึ่งเขียนไว้หลายปีแล้ว หัวข้อมันน่าสนใจอยู่นะครับ ชื่อ **อิสระภาพในการมองเห็นตลาดของเกษตรกรไทย** ในหนังสือเล่มนี้ ผมได้นำแนวคิดมาใช้ทะเลาะแก่งการตลาดให้กับวงการกล้วยไม้มาแล้ว ทำได้อย่าไร ? เพราะผมไม่ได้เรียนเรื่องกล้วยไม้มาจากมหาวิทยาลัย ผมไม่ได้เรียนการค้าการขาย และเพราะเหตุนี้เองมันถึงได้หลุดออกมาได้ เพราะระบบการเรียนซึ่งถูกครอบไว้ด้วยอิทธิพลฝ่ายด้านของห้องเรียนกับรั้วโรงเรียนนี่แหละครับ ถ้าขึ้นเรียนมาก็คงทำให้ความคิดจมดินอยู่ในรั้วมหาวิทยาลัย หรือไม่ก็ถูกล้อมไว้ด้วยกรอบของฝ่ายห้องเรียน

เพราะออกมายืนตรงนี้ ถึงได้มองกล้วยไม้ทะลุไปถึงคน เมื่อวานนี้ก่อนจะกลับ เราไปเยี่ยมชมสวนคุณสมาน ก่อนจะลากลับผมได้พูดว่ายังไง ได้เล่าความจริงให้ฟังว่ามีหนังสือกล้วยไม้ที่กำลังทำออกมาอีก 3 เล่ม

เล่มแรกเป็นเล่มพื้นฐาน ปรับปรุงจากเล่มเดิมซึ่งหนาประมาณรวม 1,000 หน้า จัดพิมพ์เมื่อปี พ.ศ. 2514 ขณะนี้สำนักพิมพ์ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์กำลังดำเนินการจัดพิมพ์อยู่สำหรับเล่มนี้ ปรับแนวคิดพื้นฐานในด้านวิชาการใหม่เกือบทั้งหมด

เมื่อวานนี้ ระหว่างที่คุณสมานให้การต้อนรับผมและคณะอยู่ในที่พักกลางสวน ได้ไปหยิบหนังสือเล่มเก่าที่ผมกล่าวถึงซึ่งมีร่องรอยการซ่อมแซม รวมทั้งบางส่วนของที่ขาดเป็นชิ้นๆ ขึ้นมาชูให้ทุกคนเห็น เสมือนภูมิใจในสิ่งซึ่งเก็บไว้ศึกษามาเป็นเวลานาน

ผมอ่านความรู้สึกได้ว่า คุณสมานนึกถึงของเก่าๆ ที่ช่วยให้ชีวิตเจริญก้าวหน้ามาได้จนถึงปัจจุบันทำให้รู้สึกชื่นชมมาก เพราะรู้หลักธรรมที่ว่า **หากไม่มีวันนั้น ย่อมไม่มีวันนี้**

คณะที่มาด้วยกัน มีทั้งลูกศิษย์ที่ใกล้ชิด เข้ามาร่วมกันทำงานแบบอาสาสมัคร รวมทั้งช่วยถ่ายวิดีโอ ซึ่งคนแต่ก่อนเคยสอนไว้ว่า ให้เริ่มต้นจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวใกล้ใจที่สุดแล้วสานออกไปสู่วงกว้างด้วยเหตุและผล ผมจึงให้ความสำคัญเริ่มจากลูกศิษย์กลุ่มนี้ไปถึงทุกคน

ขณะนี้หนังสือกล้วยไม้ที่ทำขึ้นมาใหม่รวม 3 เล่ม เล่มแรกคือเล่มที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์กำลังจัดพิมพ์ซึ่งได้พูดไว้แล้ว เล่มที่สองเป็นเล่มย่อ สำหรับผู้ที่เริ่มต้นปลูกกล้วยไม้ ถึงกระนั้นแม้ว่าจะเป็นเล่มย่อแต่แนวคิดในการนำมาเขียนมีการปรับทิศทางใหม่หลายเรื่อง ลดการคิดแบบตามกันตำราฝรั่ง เปลี่ยนมาเป็นแนวคิดแบบอิสระมากขึ้น ส่วนเล่มที่ 3 คือการปลูกกล้วยไม้เป็นการค้า สองเล่มหลังตั้งใจจะให้โครงการห้องสมุดกล้วยไม้ระพี สาคริก จัดพิมพ์เอง

คนแต่ก่อนสอนไม่ให้ยึดติด สอนให้เริ่มต้นจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวออกไป จะทำให้รากฐานกว้างออกไปเรื่อยๆ กลายเป็นกระบวนการความคิดที่สร้างสรรค์ ดังนั้นแม้คนที่มาด้วยกันนี้แหละครับ เราจะต้องนึกถึงคนที่มีความคิดใกล้กับเรามากที่สุด เพราะเขาจะต้องอยู่ต่อไปอีกนาน วันหนึ่งไม่เร็วก็ช้าเขาคงจะแทนเราได้

เพราะฉะนั้นแม้ร่างกายผมจะจากไปแล้วแต่วิญญาณยังอยู่ครับ อยู่กับคนรุ่นหลัง ใช่หรือเปล่า? ผมเดินทางไปไหน ถ้ามองว่าเป็นเรื่องการตลาดก็จะเห็นเป็นความจริงทั้งนั้นเลย มีที่คนที่ทราบ ถ้าเล่าออกมาเป็นรูปธรรม ยังมีเรื่องราวอีกเยอะครับ ซึ่งคนที่หาकिनจากกล้วยไม้มองได้ไม่ถึง

ครั้งหนึ่ง ทำงานอยู่ในบ้านแล้วก็ขยายออกไปอยู่ในประเทศ ผมเองก็คิดว่า เราเป็นคนตัวเล็กๆ คนหนึ่งเท่านั้น ใครจะมามองเห็นความสำคัญของเรา แล้วก็ไม่เคยคิดว่าใครจะต้องมามองเห็นด้วย ผมรักจะทำผมก็ทำนะ แต่เมื่อเร็วๆ นี้เขียนออกมาเรื่องหนึ่ง ชื่อว่า จากถึงส้วมเก่าๆ ที่ใช้แล้ว ถึงกล้วยไม้หลายแสนต้น ซึ่งคนไทยส่งออกไปขายทั่วโลก

สิ่งที่จุดประกายความคิดให้น่าเรื่องนี้มาเขียน เกิดขึ้นระหว่างที่ผมยืนอยู่ท่ามกลางสวนกล้วยไม้ ซึ่งรับจ้างชุกกล้วยไม้หลายแสนต้น หรืออาจเป็นเรือนล้านก็ได้ เพื่อส่งขายต่างประเทศ ตามเงื่อนไขที่ตกลงกันไว้กับผู้จ้างทำซึ่งคงจะมีหลายราย โดยเฉพาะจากญี่ปุ่น เพื่อนำไปใช้ทำพอทแพลนท์ ตั้งประดับในอาคารสถานที่อย่างกว้างขวาง ใครเห็นก็รู้ว่ากล้วยไม้มาจากเมืองไทย

เดี๋ยวนี้เขาส่งโดยส่งโปรโตคอม (ชิ้นส่วนเล็กๆ เลี้ยงในวุ้นอาหาร) ใส่หลอดแก้วมา เข้าห้องแล็บปั่นตาให้ 4 หมื่น 5 หมื่นต้น พอโตในขวดได้ที่ ก็สั่งให้ส่งขวดไปให้สวนนั้นสวนนั้น เอาออกจากขวด เลี้ยงต่อจนกระทั่งโตถึงขนาดที่ตกลงกันไว้ในราคาค้นละเท่าไร พอเลี้ยงโตจนถึงขนาดที่ต้องการ ก็จัดส่งทั้งหมดเป็นหมื่นๆ ต้นไป ทำเป็นระบบอุตสาหกรรม

ครับ ทำจำนวนมากๆ แต่จริงๆ แล้วต้องมองสองด้านนี้ครับ ไม่ใช่ทำอย่างเดียวมากนักนะ ตายนี้ครับ ทำมากๆ แล้วต้องมีหลากหลายด้วยนี้ครับ คือรับทำหลายชนิด นอกจากนั้นผู้ที่มาจ้างทำ ถ้ามีรายเดียวก็อันตราย ถ้าถูกบีบราคาก็คงพลิกตัวได้ยาก ญี่ปุ่นบางรายเคยมาเถียงว่า ต้องทำให้เขารายเดียว แต่เรารู้ทันจึงไม่ยอม เห็นไหมครับ ทุกอย่างมีสองด้าน ต้องมองให้มันสมดุลกัน

นี่เรื่องตลาดนี้ครับ หลักการตลาด มองอะไรด้านเดียวมันก้าวไปไม่ได้หรอกครับ เมื่อไหร่เกิดความเห็นแก่ตัว เมื่อนั้นจะมองด้านเดียว นี่เป็นสัจธรรมของมนุษย์ทุกคน แล้วตายกันเป็นแถว

ครับ ผมไปยืนอยู่ในดงลูกกล้วยไม้ ตรงนั้นมีเป็นแสนเป็นล้านเลย ผมเป็นคนที่ไม่ยึดติดอะไรนี้แหละ ถึงหวนกลับไปมองเห็นอีกด้านหนึ่งได้ อ้อ ! ช่วงเริ่มต้นซึ่งเกิดจากผม ผมไม่มีครับ ไม่มีเงิน

ผมพูดสั้นๆ นะครับ พูดมานานแล้วด้วย ต้องขอบคุณนะที่เราไม่มีเงิน มันถึงได้ทำ
ในวงการกล้วยไม้มาได้อย่างนี้ หมายความว่าอย่างไร ? ถ้าพูดต่อไปอีกนิดนึง ท่านจะเห็นภาพ
ถ้าผมมีเงินก็อาจจะเผลอตัว เอาเงินออกมาใช้ทำมากมาย ท่านที่เข้ามาทำอาชีพกล้วยไม้ที่หลัง
อาจขายกล้วยไม้ได้เงินมาก แต่ต้องเป็นหนี้ต่างชาติมากกว่าที่ขายได้ เพราะต้องไปส่งเครื่องมือ
เข้ามาใช้

เวลานี้ธุรกิจต่างๆ เห็นไม้ครับ พูดกันแบบชาวบ้านก็คือ มีหนี้สินท่วมหัวนะ อย่า
มองแต่เพียง ได้เงิน ได้เงิน ได้เงิน ไม่ได้ มันต้องมองว่า ทุนเราล่ะ มันอยู่ที่รากฐานเราเอง
หรือเปล่า ?

ไม่ใช่ไปมุ่งมองเบงค์ เพราะเรามองเบงค์มากเกินไปครับ เบงค์มันถึงเกิดเป็นดอกเห็ด
แต่เวลานี้มันกำลังคว่ำ มันทับเราแล้ว ไซหรือเปล่า ทุกอย่างมันเป็นวัฏจักร ลองดูซิ ไข่ungskลม
อันนี้นะเห็นไม้ครับ

หนี้สินล้นพ้นตัวกันเท่าไรทุกอย่างมันอยู่ตรงนี้ พูดแล้วรู้สึกมันง่าย ๆ นะ ทุกคนมีอยู่ใน
ชีวิตแท้ๆ ถ้าเราไม่ยึดติดมากนักจะเข้าใจได้ไม่ยากเลย ค้นแล้วก็เจอ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท่านรับสั่งว่าอย่างไร ทำแบบผสมผสานกัน ความ
หมายมันลึกนี้ครับ เริ่มต้นจากตัวเรา เริ่มต้นจากสิ่งที่มีอยู่ เริ่มต้นจากของเล็กๆ ขึ้นมา
แล้วก็ทุกด้านผสมผสานกันไปอย่างได้สัดส่วน

เมื่อตะกี้ได้ยินคนพูดในรายการที่ผมนั่งฟังอยู่ก่อนว่า โรงเรือนแพง ก็ท่านคิดควัก
เงินมากนี้ครับ มันก็แพงนะซิ อยู่ที่ตัวท่านแหละ ถ้ามีน้อยคิดทำแต่น้อย แม้วัสดุที่ใช้ของที่มีอยู่
แล้ว หรือหากจะซื้อหากก็เลือกของพื้นบ้านมีราคาถูกๆ ไปก่อน

ถ้าจะออกมาเป็นโครงสร้างจริงๆ แล้ว ช่วงหลังๆ ผมพูดกับคนหลายคน บอกว่า มอง
ให้ดีนะ ลงทุน ทุนความรู้ ทุนที่ดิน ทุนเงิน หรือทุนอะไรก็ได้แล้วแต่ในด้านวัตถุ อะไรเกิน
ตัวแล้วสร้างสรรค์ อะไรเกินตัวแล้วทำลาย ? ถ้ามั่นใจแล้วก็น่าจะมองออก ความรู้เกินตัว
แล้ว ไม่มีทำลายเลย แต่เงินเกินตัว อย่างอื่นเกินตัว ถ้าความรู้ไม่พอมันจะติดลบหมด

กู้เงินเข้ามาแล้วยิ่งเสร็จเรียบร้อย ดอกเบี้ยกินจมเลย คนให้กู้สบายไป เห็นไม้ครับ
ความรู้เราไม่พอ รู้ในนี้ต้องเอามารวมกัน ไม่ใช่เรามองแยกกัน ระหว่างความรู้จากตำรา
จากโรงเรียน จากมหาวิทยาลัยกับการรู้ตัวเอง

ปลูกกล้วยไม้เก่ง ผสมเก่ง เพาะขยายพันธุ์เก่ง รู้จักพันธุ์กล้วยไม้มาก แม้
กระทั่งขายเก่ง แต่ขาดความรู้ตัวเอง นี่คือการรากของปัญหา ขายไปขายมาเหลือไป
มองข้างหลัง ตายครับ ไม่มีของใหม่ เห็นไม้ครับ เจอกันเข้าแล้วเวลานี้

เมื่อตะกี้ผมนั่งฟังดู มีคนถามขึ้น คนตอบก็ตอบไม่ออก เพราะเราเผลอตักกันมานาน มากค้นได้จากทุกวงการ ของเก่าก็คือของใหม่ ของใหม่มันก็กลายเป็นของเก่า มันเป็น วัฏจักร

หลักธรรมหรือหลักความจริง ไม่ได้มีอะไรเหยียดตรงหรือครบ มันเป็นวงกลม เพราะ ฉะนั้นเมื่อเป็นอย่างนี้แล้วละก็ ความอยากเท่านั้นแหละ ความโลภเท่านั้นแหละ ที่มันมาทำให้เรา เอาใจวงกลมนี้แหละ ออกมาเหยียดให้เป็นเส้นตรง มันก็กระหวัดกลับมาเล่นเราเข้าให้ แรงด้วยซิ

ความรู้ต่างๆ เมื่อตะกี้ผมมานั่งฟัง ฟัง ฟัง อยู่ นั่นนะ ฟังให้ลึกลงไปดูซิมันจะไปจบลงตรง ไหน ถ้าไม่ได้มองแค่เปลือก คำว่าข้อมูลที่พูดๆ กัน มันไม่ใช่เพียงสิ่งที่คนนั้นมาบอกคนนั้นมา บอก แม้จากตัวเลขหรือตัวหนังสือซึ่งนำมาอ้างกันอย่างวนไปเวียนมา

วงการเกษตรไทยตกอยู่ในสภาพที่ผมเรียกว่า ตลาดตามสั่ง หรือไม่ก็ ตลาดเชาบอก ไข่ หรือเปล่า ? ผมหมายถึงเกษตรกรผู้ปลูก ซึ่งภายในโครงสร้าง ก็คือพื้นฐานทั้งระบบ ยิ่งมาถึง ช่วงอุตสาหกรรมด้วยแล้ว เกษตรกรอยู่ไม่ได้ ผู้ประกอบการก็อยู่ไม่ได้

ถ้ารู้สิ่งเหล่านี้ได้เมื่อไหร่ละครับ ท่านที่เป็นเกษตรกรจะเก่งเรื่องตลาดแน่ๆ ละครับ ไม่ ต้องห่วงเลยและโอกาสจะล้มก็ยากด้วย รวมกันก็ติด

เมื่อตะกี้ผมได้ยินเสียงพูดกันเรื่อง รวมกลุ่ม รวมกลุ่ม รวมกลุ่ม นั่งฟังดูซิว่าจะรวมกัน ตรงไหน รวมไม่ลงครับ ทั้งๆ ที่มีนักวิชาการในด้านการตลาดที่เป็นอาจารย์อาวุโสมาพูด พูดไป พูดมา รู้สึกว่า รวมไม่ลงครับ มีแต่ด้านราชการพูดว่า รวมกลุ่มแล้วจึงจะให้สิ่งนั้นสิ่งนี้ แต่หา ยากที่จะพูดได้ว่า วิธีรวมกันจะอย่างไร

เมื่อกลางวัน นั่งรับประทานอาหารกันอยู่ ผมพูดกับบางท่านว่าอย่างไร และเมื่อไม่นาน มานี้ รุ่นหลังผมนี่เอง ไม่ใช่รุ่นหลังผม แต่เป็นรุ่นหลังของผู้ซึ่งเป็นลูกศิษย์ที่ผมสอนอยู่ในชั้น เขา ก็เข้ามาหาเรา ผมเมตตาทุกคน เขากำลังทำงานค้นคว้าเรื่องตลาดประมูล

ผมฟังแล้ว ในใจก็นึกว่า เสร็จ เชื่อซิว่ายังไม่ถึงหรือครับ ยังอีกนาน ถ้าคิดว่า ตลาดประมูลควรจะอยู่บนพื้นฐานการรวมกลุ่ม เพราะตลาดประมูลจะเกิดได้ก็ต่อเมื่อเรามี วิญญาณที่จะรวมกันได้

แต่ขณะนี้เนี่ยะ สังคมเรามันกำลังแตก มันมีแต่กลุ่มที่รวมกันแล้วจะแตกออกไป แม้ ครอบครัวยังแตกมากขึ้น รุนแรงมากขึ้น เพราะเราไม่ได้แก้ปัญหาใหญ่ที่รากฐาน

เมื่อไม่นานมานี้ ลูกศิษย์คนนั้นมาหาผม ซึ่งผมก็ยิ้มๆ ไม่ได้ว่าอะไร คนเราถ้ามีเมตตา ใครคิดจะทำอะไรก็ให้ทำ ทำไปเถอะ แล้วก็พร้อมที่จะให้อภัยด้วยความเข้าใจ เพื่อให้เขาเรียนรู้ ด้วยตัวเอง

เขาบอกว่า งานชิ้นนั้นเลิกไปแล้ว เลิกคิดแล้วละ ไปที่ไหนจับที่ไหนก็พบว่ารวมกันไม่ได้ พุดกันไม่รู้เรื่อง ผมขอฝากไว้กับสมาคมที่นี้อีกนิดนึงครับ ขณะนี้รวมกันดี แต่อนาคตต้องระวัง บนพื้นฐานสังคมลักษณะนี้มีปัญหาหนัก

เพราะอะไร ? มันมีทั้งคนดี คนฉกฉวยโอกาสอยู่ด้วยกันครับ ลักษณะของคนฉกฉวยนี้นะ มีธรรมชาติชอบของสำเร็จรูป ช่วงใหม่ๆ ก็ยังไม่เข้ามาเกี่ยวข้องหรอกครับ หรือเข้ามาแล้วก็ยังรอดอยู่ พอทุกอย่างมันขึ้นมา จนกระทั่งซักมีอะไรเป็นเรื่องเป็นราวให้เห็นว่าจะได้ประโยชน์ เอาละทีนี้ เข้ามามีบทบาทละ แล้วแรงเสียด้วยในสังคมอย่างนี้ นี่แหละครับ ที่จะขอฝากเอาไว้

ผมมองไกล แล้วก็มองลึกนะฮะ ไม่โทษใครไม่ถือใคร แต่ขอให้ถือว่า นี่มันเป็นความจริงของสังคม ถ้าเราไม่รู้จักหวนกลับไปมองดูว่า สิ่งที่เราทำอยู่นี้มันมาจากไหน สติไม่มีหรอก อย่างที่พุดกันว่า คนในสังคมเอาแต่มุ่งไปข้างหน้า จนกระทั่งเวลานี้กำลังไปไม่รอดแล้ว

ทุกอย่างนี้ มันเหมือนกับไฟลุกทุกหย่อมหญ้าเวลานี้ ลองอ่านหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์วันนี้นะ แค่นี้ไปมาเลเซี่ยกลับมาก็เห็น ทุกอย่างจะต้องมองในเชิงเปรียบเทียบก่อน แต่ไม่ใช่เอามาทำให้เกิดอิจฉาริษยา ขอให้มองหาความจริง ว่ามนุษย์เรานี้จะต้องเรียนรู้ซึ่งกันและกันแล้วจะเห็นความจริง

ขออนุญาตนำข้อเขียนที่คัดจาก หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ ฉบับ
วันจันทร์ที่ 13 กันยายน 2542 มาประกอบการพิจารณา เพื่อ
เปิดความคิดให้กว้าง แล้วจะรู้ว่างานกล้วยไม้จะไปได้รอด หา
ใช้มองล้อมกรอบอยู่แค่กล้วยไม้เท่านั้นไม่
ที่อ้างถึง(จากคอลัมน์ วายทวนน้ำ)

สันทนต์ กรณิ วายทวนน้ำ

เรียน คุณสันทนต์ กรณิ ที่นับถือ

ผมได้รับเชิญให้ไปเป็นที่ปรึกษาติดตามคดีในการเตรียมงานประชุมกล้วยไม้โลกครั้งที่ 17 ซึ่งประเทศมาเลเซียได้รับมอบหมายให้เป็นเจ้าภาพจัดงานนี้ในอีก 3 ปีข้างหน้า คงจะต้องเดินทางไปช่วยเขาเป็นช่วงๆ

ครั้งแรก ได้ออกเดินทางไปเมื่อวันที่ 2 กันยายนที่ผ่านมา นำเอาคนไทยรวม 3 กลุ่มที่สนใจไปเรียนรู้ด้วย เพราะการเรียนรู้ในเชิงเปรียบเทียบ น่าจะช่วยให้ผู้ที่สนใจศึกษาความจริงจาก

บทเรียนมาใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาของชาติได้ แทนที่จะมานั่งมกกันอยู่แต่ในห้องเรียนห้องทำงาน หรือไม่ก็ออกไปเที่ยวชอปปิง

เริ่มต้น พอไปถึงสนามบินดอนเมืองก็มองเห็นแล้วว่า เขาแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของเขายังไงจึงได้ผลชัดเจน เพราะหาแลกเงินมาเลยไม่ได้เลย ทำให้รู้ว่า รัฐบาลของเขาสั่งไม่ให้ปล่อยเงินมาเลยออกนอก ไปถึงไหนแล้วก็รู้ต่อไปอีกว่า รัฐบาลมาเลยไม่คิดจะคบกับไอเอ็มเอฟ แต่หันมาสอนให้คนในประเทศรู้จักอดออม

สอนให้ประชาชนรู้จักอดทนคงไม่ใช่พูดแต่ปาก ผมมีโอกาสสัมผัสกับรัฐมนตรี และนายกรัฐมนตรี รวมทั้งคนทำงานของมาเลยลงมาถึงระดับล่าง เพราะตัวเองเป็นคนรักการเดินทางติดดินอยู่แล้ว ทำให้รู้สึกว่าคุณในระดับสูงของเขาไม่ใช่ประเภทนั่งรถราคาแพงๆ แต่งชุดแบบฝรั่งและขอบคุณกับคนระดับบน แต่เขามีบุคคลิกคลุกกับคนระดับล่าง จนกระทั่งบางครั้งมองแทบไม่ออกว่าเป็นผู้มีตำแหน่งการงานสูงๆ งานพิธีก็ไม่ใช่อึดติดอยู่กับพิธีการจัดๆ อย่างบ้านเรา แต่มีความเป็นกันเองปรากฏออกมาให้รู้สึกได้

ถนนหนทางสะอาดสะอ้าน แทบไม่รู้สึกรู้ว่ามีมลพิษหลงเหลืออยู่อีก นอกจากนั้นที่สำคัญมากก็คือ ไม่เพียงในเมืองเท่านั้นที่มีต้นไม้ร่มรื่นในหลายๆ จุด แต่หลุดออกไปนอกเมืองไม่ไกลนักก็มีป่าติดอยู่กับข้างถนนให้เห็นได้ชัดเจนทั่วๆ ไป โรงแรมใหญ่ๆ ไม่ใช่มีแต่หน้าคนต่างชาติดอย่างบ้านเรา แต่กลับมองเห็นคนของเขาใช้ประโยชน์เป็นส่วนใหญ่ คนในกลุ่มที่เดินทางไปกับผมคงจะยืนยันความจริงเรื่องนี้ได้

ถ้ามีโอกาสปลอด ผมชอบนั่งรถแท็กซี่ เพราะคุยกับคนขับรถช่วยให้รู้ความจริงหลายเรื่อง โดยเหตุที่ว่า ความจริงอยู่ที่พื้นดิน ดังนั้นคนที่ขึ้นไปอยู่ด้านบนแล้วไม่เห็นคุณค่ากับสิ่งที่อยู่บนพื้นดิน ย่อมมองไม่เห็นความจริง ผมคุยกับคนขับรถแท็กซี่ แทบจะรายไหนรายนั้นแสดงความชื่นชมกับผู้บริหารประเทศ เขารู้ว่าเราไม่ใช่คนมาเลย จึงน่าจะพูดจากใจจริงมากกว่า

ฟังคนอื่นพูดน่าจะเชื่อถือได้ แต่หวนกลับมามองบ้านเรา คนที่ขึ้นไปมีอำนาจกลับพูดเองว่า เศรษฐกิจดีขึ้น แทนที่จะตอบนักท่องเที่ยวว่า ต้องไปถามประชาชนดูเอง จะมาถามผมในสิ่งที่ผมไม่สมควรจะเป็นผู้พูด นี่แหละครับที่ทำให้รู้สึกว่า คนที่ขึ้นไปอยู่ด้านบนแล้วไม่รู้เขารู้เรา หรือ ไม่รู้ว่าอะไรเป็นเรื่องที่เราควรพูด อะไรควรให้คนอื่นพูด ไม่ใช่เราพูดเสียเอง

ดังนั้น ถ้าขณะนี้เศรษฐกิจย่ำแย่จริงๆ มันก็ดีขึ้นแต่เพียงเปลือกนอก มันดีขึ้นเพื่อตบหน้ามากกว่าเก่า ใครสงสัยก็ขอให้รอดูกันต่อไป ผมพูดฝากไว้แค่นี้เท่านั้น เพราะเรายังคงเดินตามกันฝรั่งต่างชาติอย่างเห็นได้ชัด

หวนกลับไปดูระหว่างช่วงที่เวียดนามแตกออกเป็นเหนือกับใต้แล้วหวนกลับมาฆ่ากันเอง ซึ่งช่วงนั้นภายในประเทศมีการโง่กีนกันอย่างไม่มีการยับยั้งชั่งใจอะไรเลย

ช่วงที่เวียดนามแตกใหม่ๆ ผมได้ยินเสียงจากทางมาเลเซียพูดว่า ระวังให้ดี ขอให้จับตาดูไทยเข้าไว้ วันหนึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวอาจมาถึงไทย แสดงให้เห็นว่า มาเลเซียสนใจเรียนรู้จากอดีตเพื่อนำไปปรับเปลี่ยนใช้กับประเทศตัวเองให้บังเกิดผลดี แต่คนไทยยังไม่รู้สึกตัว ทั้งๆ ที่เราอยู่ใกล้ขีดเหตุการณ์มากกว่าเขา

คนมาเลย์คนหนึ่งซึ่งมาอยู่ใกล้เราพูดว่า การกินกันในประเทศก็มีอยู่บ้าง แต่กินกันพอหอมปากหอมคอไม่ใช่ตั้งหน้าตั้งตากินกันเป็นล่ำเป็นสัน ทำให้แทบทุกสิ่งขึ้นมากอยู่บนโต๊ะมากกว่าอยู่ใต้โต๊ะมาก จึงกลายเป็นสิ่งที่ให้ประโยชน์อย่างจริงจัง ช่วยประหยัดเงินของชาติได้อย่างมากมาย

คนที่เดินทางร่วมไปกับผม 3 คนะ คิดแล้วร่วม 100 คน คนเหล่านี้ไม่ใช่พวกผม ไม่ใช่พรรคผม ทุกวันนี้ผมอยู่อย่างไม่มีพวกไม่มีพรรค เขาไปเพราะศรัทธามากกว่า มีคนหลายร้อย บางคนเคยอยู่ในตำแหน่งสูงๆ ทางกรมมาแล้ว แทบทุกคนพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า ปัญหาของเมืองไทยหนักมากยิ่งขึ้น เพราะการโกงกินระบาดไปทั่วทุกหัวระแหง

เพราะการโกงกิน ทั้งโดยตรงและที่มาในรูปแอบแฝงอยู่ในระบบการบริหารงานทั้งด้านของรัฐและเอกชน สร้างช่องว่างกดทับคนบริสุทธิ์ไว้จนไม่อาจทำงานอะไรให้ได้ รับผลสร้างสรรค์ขึ้นมาได้ แม้อาจเผลอขึ้นมาได้ก็ไม่นาน แล้วคงถูกทำลายไปในที่สุด

ผมฝากไว้เพียงแค่นี้แหละครับ ใครมีปัญหาก็ก่อนนำไปคิดกันเองด้วย ถ้าคิดไม่ได้ก็คงช่วยอะไรไม่ได้ กับอีกสิ่งหนึ่งซึ่งใคร่ขอฝากไว้คือ “อย่ามายึดติดอยู่กับตัวบุคคลเลยครับ เพราะไม่ได้ช่วยให้อะไรดีขึ้นได้นานนัก”

ด้วยความเคารพรัก

ระพี สาคริก

เรียน ท่านอาจารย์ระพี สาคริก ที่เคารพรักอย่างสูง

ขณะที่ผู้นำมาเลย์เป็นผู้นำของประชาชน ในการยื่นหยัดบนขาของตัวเองเพื่อต่อสู้กับการล่าอาณานิคมทางเศรษฐกิจจากฝรั่งต่างชาติ ผู้นำประเทศของเราเปิดประตูหน้าต่างทุกบานเพื่อให้ฝรั่งต่างชาติเข้ามาจัดการโดยสะดวก ทั้งยังกำชับให้คนในบ้านปฏิบัติตามความต้องการของนักล่าอาณานิคมทางเศรษฐกิจในทุกกรณี ผู้คนภายในบ้านตัวเองทั้งดิงและเดียนภัยให้เห็นถึงหายนะ กลับถูกว่ากล่าวตำหนิราวกับว่าคนในบ้านนั้นคือกบฏที่ต้องถูกทำลาย

อาจารย์ครับ ปีเศษผ่านไป เราสามารถเห็นได้เด่นชัดเหลือเกินว่า ผู้นำที่ลงมือปฏิบัติทำหน้าที่ต่อสู้เพื่อประเทศชาติและประชาชนนั้นทำอย่างไร ผู้นำที่ใช้ปากและเล่ห์เหลี่ยมทางการเมืองให้คงสถานภาพของตัวเองไปวันๆ นั้นเป็นอย่างไร

มาเลเซีย ผ่านพ้นวิกฤติทางเศรษฐกิจด้วยการพึ่งพาตนเองจนสำเร็จ ซึ่งแม้แต่กลุ่มต่างชาติที่มายุ่งเกี่ยวเป็นศัตรูจะเข้าครอบงำประเทศของเขา รวมทั้งไอเอ็มเอฟ ยังต้องเอ่ยปากยอมรับ

ส่วนประเทศของเรา ที่ผู้นำพร่ำบอกรอกหูว่า เศรษฐกิจฟื้นแล้วๆ มาตั้งแต่เมื่อปีที่ผ่าน มา จวบจนวันนี้คนไทยยังมองหากันเหวไม่เจอ สิ่งให้เห็นและพบมากขึ้นๆ ก็คือการก้าวเข้ามาครอบครองเครือข่ายอันเป็นหัวใจทางเศรษฐกิจที่สำคัญๆ แทบทุกส่วน ผมว่าอนาคตสิ่งที่เป็นของคนไทยและเหลือขายได้เพียงสิ่งเดียวก็คือแรงงานมนุษย์

ไครยีนที่สูงกอบโกยได้ก็ก้มหน้าก้มตาออบโกยกันหนักขึ้น การทุจริตคอร์รัปชันที่ร้ายๆ ไม่เคยแผ่วพานถึงนักการเมือง นักการธนาคาร แส่นสุขีบริหารกิจการพินาศเท่าไร ก็มีคณคอยสมคบนำเงินจากประชาชนไปโอบอุ้ม ในขณะที่ธนาคารมีแต่ได้ไม่มีเสีย ยังคงรัดกับประชาชนต่อไปด้วยส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยระหว่างเงินกู้กับเงินฝาก

ถ้าคนที่กุมชะตาบ้านเมืองยังมีพฤติกรรมสองขาก้าวเดินตามหลังฝรั่งต่างชาติ สองมือคอยหยิบฉวยสมบัติของผู้คนในบ้าน สิ่งที่อาจารย์พยากรณ์และพร่ำเตือนไว้ว่าอนาคตจะเข้าสู่กลียุคนั้น อยู่ไม่ไกลจริงๆ ครับ

ด้วยความเคารพอย่างสูง

สันทัต กรณี

~~~~~

ผู้ปลูกหรือผู้ผลิต ผู้ประกอบการกับผู้ส่งออกไม่ใช่อยู่คนละฟาก ถ้าเมื่อไหร่อยู่บนรากฐานเดียวกันได้ เมื่อนั้นกล้วยไม้ไปได้สวย นี่คือจุดสำคัญ

เดิมทีเดิวนะฮะ เอละ ถ้าจะไม่พูดย้อนกลับไปจนกระทั่งถึงรากฐานที่มาจริงๆ นะ เอละ เพียงแค่เข้ามาสู่ยุคอุตสาหกรรมตัดดอกเท่านั้น

.....นะ จริงๆ เราเริ่มต้นมาจากห่วยลูกผสมชื่อปอมปาดัวร์ตัวเดียวเท่านั้น แล้วทำไมต่อมาเราก็ทิ้งมัน แทนที่จะนึกถึงบุญคุณมันแล้วเก็บไว้เป็นพื้นฐานทางใจและความคิด

ผมพูดว่า ช่วงนั้นตัวเองเป็นผู้นำชาวสวนทะเลกุ้งแก่งปิดกั้นตลาดการค้า ผมคิดอย่างง่าย ๆ โดยเหตุที่เห็นว่าเกษตรกรชาวสวนถูกปิดกั้นปิดตาโดยพ่อค้านายทุน ซึ่งมาซื้อผลิตผลโดยไม่ยอมให้เกษตรกรรู้ว่า ตลาดเขาเอาไปทำอะไร

คิดหันทิศทางกลับเท่านั้นเอง ไม่ต้องไปเปิดตำราอ่านด้วยซ้ำ มองเห็นทิศทางการสร้างปัญหาแล้วก็ปฏิบัติกลับทิศซะเท่านั้น มันก็ช่วยแก้ปัญหาได้ นี่ก็คือการแก้ปัญหที่ง่ายนิดเดียวครับ

พอชาวสวนกลุ่มแรก เริ่มมีฐานะดีขึ้นพอสมควรแล้ว ซึ่งช่วงนั้นก็ยังรวมตัวกันดี ยุคที่เกิดอุตสาหกรรมกล้วยไม้ตัดดอก เริ่มต้นประมาณปี พ.ศ.2508-2509 พอมาถึงช่วงปี พ.ศ. 2517-18 ก็เริ่มคิดว่า น่าจะพาไปดูตลาดกันให้ถึงที่

ผมพาไปเองครับ แล้วก็สร้างพื้นฐานให้มันเป็นวัฏจักรนี้แหละ ไม่ใช่โผล่เข้าไปดูฝรั่งเฉยๆ แต่ดูว่าฝรั่งเขาเอาของเราไปทำอะไร ไอ้ตัวเลขที่นักวิชาการด้านการตลาดเอามาแสดงเมื่อตะกี้เนี่ย มันเปลี่ยนไปจากช่วงที่เห็นในขณะนั้นแล้วครับ ที่เอมมาลำดับว่าประเทศนี้เท่านั้น ประเทศนั้นเท่านั้นนะ

จริงๆ แล้ว ช่วงแรกเนี่ยะครับดอกไม้ของเราพุ่งไปที่ตลาดเยอรมัน และเนเธอร์แลนด์ก่อน ตลาดอัลสเมียร์ เวสต์แลนด์ ดูเชลคอฟ แล้วก็สตราเลนส์ ซึ่งอยู่ติดชายแดนเยอรมันต่อเนเธอร์แลนด์ ท่านเชื่อไหมว่า ผมนั่งไปในรถบรรทุกดอกไม้

ผู้จัดการใหญ่ของตลาดเขาพูดที่เล่นทีจริงว่า โปรเฟสเซอร์ ฟรังก์นอร์ทชอนดอกไม้ของเราจะออกจากที่นี่ดีสินะ ท่านมีตัวเครื่องบินอยู่ในมือ จะไปเครื่องบินหรือไปกับรถบรรทุกดอกไม้ละ ผมบอกเขาไปว่า ไปรถบรรทุก ผมเก็บตัวเครื่องบินเลยครับ

ตลอดเส้นทาง รู้ว่ามีแทบทุกอย่าง เพราะตัวเองอยากรู้ว่า เขาไปทำอะไรที่ไหนบ้าง พอดีสีคนขับรถมาปลูกแล้ว ไปครับ ไปกับรถบรรทุกส่งดอกไม้เนี่ยะ ข้างหลังคนขับมีที่นั่งนอนด้วยเนี่ยะ คนขับเปิดเพลงฟัง ปากก็เคี้ยวหมาฝรั่ง จีบ ๆ ๆ ผมก็นั่งไปข้างๆ เขาบอกว่า นอนก็ได้เนี่ยะถ้าว่าง ผมนึกในใจว่า ธุระอะไรจะนอน มากี่เพราะอยากจะดู ไม่ใช่อยากจะนอน

นั่งไปเรื่อยๆ พอถึงเขตแดนข้ามจากเยอรมันเข้าเนเธอร์แลนด์ เขาบอกว่า หลบหน้านิดหนึ่งเนี่ยะ หลบแต่ไม่ใช่ให้เราซ่อน เพราะเขาผ่านแดนกัน เขาหลบตรวจกันด้วยการมองหน้ากันเท่านั้นแหละครับ เขาชะโงกหน้ามองกันปั๊บเดียว พอเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองโบกมือแล้วก็ไปเลย เอาผมเข้าไปด้วยครับ ไม่ได้หลบหรอก

ได้เห็นเลยว่า เขาทำแบบสองทางเลยเนี่ยะ ขนถ่ายลงตรงนี้แล้วก็ขนของใหม่ขึ้นตรงนี้ ไปหยุดขนของลงตรงไหนก็เอาของใหม่ขึ้นตรงนั้น ไปในรถมองเห็นว่า เขาไม่ได้ว่างเลยเนี่ยะ แผนเขาดีมากเลย ใช้งานได้ทุกจุดหมด ไปถึงอัลสเมียร์ คิดแบบเป็นระบบ จนกระทั่งจากสตราเลนส์ไปจนกระทั่งถึง อัลสเมียร์ แล้วผมก็ขึ้นเครื่องบินที่อัมสเตอร์ดัมกลับ

ขาออกครับ เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองมองดูพาสปอร์ต แล้วรู้สึกสงสัยว่า เข้ามาได้ยังไงเนี่ยะ ไม่เห็นดีตราเลย ผมก็เลยเล่าให้ฟังว่า เข้ามาที่รถบรรทุกของ เขาฟังแล้วก็หัวเราะ แล้วก็โบกมือให้ไปได้ แผนเขาดีมากเลยครับ คิดอย่างเป็นระบบ ไม่มีอะไรครับ ทำอย่างง่ายๆ เลย มีเรื่องราวไม่มาก

ผมพาชาวสวนชุดแรกไปเนี่ยะ วางแผนล่วงหน้าไว้เลย ส่งดอกหวายปอมปาดัวร์ไปก่อน ให้มันได้จังหวะเลย พอไปถึงโน่นแล้วก็ได้ดูกันว่า ฝรั่งเขาเอาของเราไปทำไม ไปถึงก็ให้เห็นเลย

อ้อ ! การใช้ดอกไม้ที่โน่นนะ เขาทำจนกระทั่งกลายเป็นวัฒนธรรมแล้ว ต้องมีการมัดก้านำมาใช้กันจนชิน เมื่อสักครู่นี้ พอได้ยินพูดกันถึงเรื่องการมัดก้าของคนไทย ผมนึกหัวเราะอยู่ในใจเลยครับ มันเป็นเรื่องคนละด้านกันกับฝรั่ง เขามัดเพื่อให้มันมีคุณภาพ เพื่อสร้างความหลากหลายของรูปแบบสินค้า แต่ของเรามัดเพื่อเอาลงไปใช้ในราคาถูกๆ เห็นไม่ครับ มันคนละด้านกันนะ

นี่แหละ พอกลับมาถึงเมืองไทยก็จะเห็นว่า ของมันอยู่ในมือเรา มันไปจากเราแท้ๆ พอกลับมาถึง คนที่ไปด้วยกันก็มาสร้างความหลากหลายขึ้น แทนที่จะมีแต่หวายปอมปาดัวร์อย่างเดียว แผลงกลองแล้วก็ส่งกันตรงๆ หันมานั่งมัดก้าแล้ว

ขณะที่ไปดู ผมถามฝรั่งให้ทุกคนได้ยินว่า ไปเอาใบเฟิร์นมาจากไหน เขาตอบว่า สั่งซื้อมาจากฟลอริดา สหรัฐอเมริกา สั่งมาแต่ละครั้งเป็นจำนวนสิบล้าน ต้นเอามาจากยุโรป เห็นไหมครับ

ในที่สุด พอคนไทยสามารถมัดก้าได้เองตั้งแต่ต้นทาง ฝรั่งก็ต้องเลิกทำเรื่องนี้ สู้ไม่ไหว เพราะค่าแรงมันสูงกว่า นอกจากนั้นการไปสั่งใบมาจากประเทศที่ผลิตด้วยต้นทุนสูง ไหนจะค่าขนส่งอีก มันก็ทำให้ค่าใช้จ่ายสูงมาก

นอกจากนั้น การไปครั้งนั้นยังช่วยปรับภาพพจน์คนไทยฝ่ายผลิต ซึ่งแต่ก่อนเคยคิดขายกันแต่ดอกไม้ให้เห็นว่า ในตลาดของประเทศผู้ใช้ประโยชน์นั้น ทั้งดอกไม้และใบไม้สีเขียวๆ มันมีความสำคัญพอๆ กัน จึงทำให้เกิดความคิดเป็นครั้งแรกที่จะกลับมาผลิตใบไม้ขายอีกด้วย

เราอุตส่าห์ตามไปดูถึงฟลอริดา ปลูกเลเธลฟีเฟิร์นกันในช่วงแถวของสวนส้ม ถัดมาค่าแรงที่นั่นสูงมากขึ้น จึงย้ายไปปลูกบนภูเขาที่ คอสตาริกา ไปพบว่า มีสวนเฟิร์นบนภูเขาสูงตั้งหมื่นกว่าฟุตเพราะเฟิร์นชนิดนี้ต้องการอากาศเย็น ถึงจะได้คุณภาพดีจริงๆ ส่งเข้ายุโรปครั้งละสิบล้าน ไม่กี่วันก็ขายหมด

ช่วงนั้นเป็นช่วงแรกๆ ในการพัฒนาของเรา เรายังไปไม่ไกล กลับมาก็มาเริ่มที่เฟิร์นใบมะขามก่อน เพราะมันเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในสวนกล้วยไม้ตัดดอกของเราเอาเฟิร์นใบมะขามมาปลูกใต้โต๊ะกระถางกล้วยไม้รดน้ำกล้วยไม้ น้ำเหลือเฟิร์นก็ได้กิน รดปุ๋ย ปุ๋ยเหลือเฟิร์นที่อยู่ใต้โต๊ะก็ได้กินครับ

ปลูกเฟิร์นใต้ต้นกล้วยไม้ ชาวสวนก็มีความคิดแสบจะดี คิดได้เอง ไม่ต้องเอากรรไกรตัดใบเฟิร์นหรอก ทำถุงมือผ้าใบใส่ จับโคนใบจุดปักๆ ขาดคอพอดีเลย สวยเขียว ทำได้เร็วด้วย

การมัดก้าก็เกิดความหลากหลาย ไม่ใช่เฉพาะหวายปอมปาดัวร์เท่านั้น ยังเอาดอกหวายอย่างอื่นมาใช้ด้วย การออกแบบก้าดอกกล้วยไม้ก็ทำหลายแบบ ออกแบบใส่ในแคตตาล็อกเลยว่า เบอร์นี้แบบนี้ ให้ลูกค้าเลือกสั่งซื้อตามความพอใจ ขายสนุกเขียวครับ

จากนั้นมาอีกทีหนึ่ง เจอะอะไรครับ มนุษย์เรานี้แหละ ธรรมชาติของมนุษย์

อีกประเด็นหนึ่ง หลังจากกลับมาแล้ว ผมก็ได้แง่คิดสำคัญซึ่งน่าจะถือว่า มีผลกับการตลาดอย่างมาก อีกประเด็นหนึ่งคือ **ความสำเร็จในเรื่องการตลาดนี้** ถ้าจับประเด็นความต้องการตรงกับวัฒนธรรมของคนได้ แล้วปรับรูปแบบการผลิตให้สอดคล้องกัน ตลาดไม่ไปไหนเลยครับ

แต่เราจะต้องรู้ความหมายของคำว่าวัฒนธรรมให้ลึกซึ้งนี้ครับ อะไรที่มันผูกพันอยู่กับชีวิตประจำวันของมนุษย์นั้นแหละ วัฒนธรรมจึงไม่ใช่เพียงภาพของการเล่นดนตรีไทย แต่งชุดไทย ถ้าเป็นฝรั่งก็การแต่งชุดผูกเน็คไท เดียวนี้ฝรั่งเองก็ไม่ค่อยจะแต่งแบบนี้กันเท่าไรนัก ภาพที่เข้าใจกันมันจึงเป็นเพียงเปลือกของวัฒนธรรม จริงๆ แล้วอะไรก็ได้

ญี่ปุ่นฉลาดครับ ผมเคยถามเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นคนหนึ่งเรียนมาทางวิทยาศาสตร์ เรียนมาทางไหนก็แล้วแต่เถอะครับ พอคุยกันผมก็จะถามว่า อะไรที่ท่านสนใจมากที่สุด เขาบอกว่า วัฒนธรรม ญี่ปุ่นเขาชนะการตลาดประเทศอื่นเพราะอะไร ? เพราะเขาจับตรงนี้ถูกครับ

เราคนไทยมานั่งกันอยู่แต่ในสวน แล้วจะไปรู้ได้ยังไง ไม่ออกไปเปิดหูเปิดตา ! เราต้องรู้ธรรมชาติของมนุษย์นี้ครับ ทุกคนต้องมีการดิ้นรนอยู่ตลอด ดิ้นรนจนเหนื่อยนะ กว่าที่จะถึงจุดปรับเปลี่ยนได้เอง เรากลับไปดู เรากลับไปดูตลาดยุโรปอีกที ไปพบว่าฝรั่งทำเครื่องมัดก้าครับ ผมถ่ายภาพเอาไว้หมดนี้ครับ อยู่ในคลังสไลด์ที่ห้องสมุดผมนี่นะ เมื่อวานนี้หยิบออกมาดู โอ้ ! ใช่แล้ว เราสู้เราไม่ได้ ผมจึงเริ่มรู้ว่า เราขาดการติดตามการเปลี่ยนแปลงของตลาดไม่ได้ แต่คนไทยที่ปลูกกล้วยไม้ขาย มัวอยู่แต่ในสวน จึงขาดความรู้ตรงนี้มากๆ

แม้แต่การจัดการทำสวนของเราเอง ก็ขาดผู้นำที่เป็นขวัญใจจริงๆ ทำให้เครียดวังมาก ๆ นะฮะ มันควรจะมีคนลักษณะอย่างนี้ กระจายอยู่ในแต่ละกลุ่ม โดยเฉพาะเป็นชาวสวนด้วยกันเอง ไม่ใช่มาพึ่งอยู่กับตัวบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

ในที่สุด ตลาดยุโรปซึ่งเคยเป็นตลาดแรก ตลาดหมายเลขหนึ่ง เราก็เสียไป เมื่อตะกี้ นักวิชาการตลาดเอาตัวเลขมาแสดงว่า ตลาดญี่ปุ่นสั่งซื้อมากที่สุด นั่นมันเป็นเพียงปัจจุบันครับ ช่วงเริ่มแรกญี่ปุ่นแทบจะไม่มีอะไรเลย มันมาดั่งขึ้นในญี่ปุ่นทีหลังหรอก

นี่ก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่สำคัญมาก โดยเฉพาะการพัฒนาจิตสำนึกของคน การถ่ายทอดข้อมูลซึ่งช่วยสร้างจิตสำนึกด้วย ต้องรู้ที่มาจริงๆ จึงจะเรียกว่าผู้รู้จริง ที่นักวิชาการเอง ก็ยังเล่นแต่ปัจจุบัน แล้วจะช่วยชาวสวนได้อย่างไร คงช่วยให้ติดเปลือกมากขึ้น ใช่ไหมครับ

จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 2526-2527 แต่ก่อนหน้านั้นนะญี่ปุ่นเขาพึ่งฮาวายอยู่ ประกอบกับช่วงก่อนๆ มีคนญี่ปุ่นอพยพเข้าไปตั้งรกรากอยู่ในฮาวายกันมาก และไปทำอาชีพสวนกล้วยไม้ด้วย

เขาไปเอาต้นกล้วยไม้จำพวก แอสโคเซินดา ซึ่งช่วงนั้น ฮาวายทำมาก่อน มาเอาจำพวกเข้ไปจากบ้านเรา มาเอาไปผสมกับแวนดา เราเองกลับไม่สนใจครับ ช่วงนั้นผมออก

วิทย์ เอาเรื่องกล้วยไม้สกุลเข็มมาพูด ยังมีคนว่า ว่าอาจารย์ระพีนี่นะ อะไรนี่ ส่งเสริมให้คนปลูกกล้วยไม้ดอกนิดๆ หน่อยๆ

ผมทำยังไง ไปถึงฮาวายป๊อ ไปซื้อเอาผลงานของเขามาตั้งให้ดู โอ๊ย ที่นี้ตามกันเกรียวเลย เห็นไม้ครับ นี่แหละ เรากระจายการผลิตการตลาดได้ยังไงสิ่งที่พูดมานี้ มันสะท้อนความรู้ให้เห็นข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาคนไทยมากๆ

ผมพูดมาเป็นช่วงๆ ว่า ตัวเองติดตามไปดู ที่นั่นที่โน่นเรื่อยมา มีใครเจลียวใจบ้างไม่ว่า ผมเอาเงินค่าใช้จ่ายมาจากที่ไหน? เพราะตัวเองก็ไม่ได้ขายกล้วยไม้ แล้วก็มีนิสัยไม่ชอบขอเงินใครด้วย ยิ่งขอจากรัฐบาล ไม่ใช่ขอวัดตินะครับ แต่เป็นเพราะตัวเองอยู่กับเหตุกับผล มีความเป็นตัวของตัวเองมาตลอดชีวิต

แต่ได้มาจากศรัทธา หลายครั้งไม่ใช่ตัวเงิน นอกจากนั้นได้โอกาสมาจากการผสมผสานไม่ว่าจะถูกเชิญไปงานไหน ก็ผสมเรื่องนี้เข้าไปด้วย ไม่เห็นจะต้องไปขอใคร-ก็ทำได้ นำเอาความรู้มาให้กับทุกคนด้วย

เราคิดจะสร้างความหลากหลายและสร้างการผสมผสานได้ยังไง ในเมื่อคนไทยส่วนใหญ่ไม่เป็นตัวของตัวเอง เกาะสิ่งที่อยู่ข้างนอก ตามสิ่งที่อยู่ข้างนอกมากกว่า เห็นไม้ครับ มันชัดเจนมากไม้ครับ

ที่นี้ทำแอสโคเซินดากันสนุกสนานเลย แต่มองให้ลึกก็พบว่า มันเกิดจากจุดเริ่มต้น ซึ่งมาตามผมใช้ไม้ แทนที่จะคิดริเริ่มได้เองแล้วก็นำมาเผื่อแผ่เพื่อนๆ ให้เกิดการสร้างสรรค์ร่วมกันไป ของบ้านเราแท้ๆ ปล่อยให้เขาเอาไป ครั้นพอเราเริ่มต้นขึ้นมาก็เริ่มว่าเราเสียด้วย

เราต้องนึกถึงบุญคุณของอดีต ไม่ว่าเรื่องอะไร เราต้องนึกถึงบุญคุณของฮาวายด้วยนะ ที่ช่วยจุดประกายอะไรๆ ให้แก่วงการกล้วยไม้ไทยเยอะทีเดียว ไม่ยั้งจันวันนี้อาจยังไม่เกิดขึ้นในบ้านในเมืองของเรา

แต่ก็นั่นแหละครับ ถ้ามันเกิดขึ้นเพราะเดินตามกันคนอื่น ไม่ได้เกิดจากรากฐานความคิดของเราเองที่ริเริ่มขึ้นมา มันก็ไปไม่ได้นานหรอกครับ ไปไม่ได้นานจริงๆ

เท่าที่ผ่านมานี้แหละ ที่ผมพูดมาทั้งหมด มันมีหลักใหญ่ๆ อยู่ไม่กี่ตัวเลย เปิดหูเปิดตา ตัดสินใจไปด้วยตัวเอง ไม่ใช่ไปเพราะผมบอกให้ไปจึงไป อย่างที่คนแต่ก่อนเขาพูดว่า ต้องฉลาด ไม่ใช่ฉลาดอย่างเดียว ต้องรู้ทันคนอื่นด้วย

เพราะการศึกษาที่ยึดติดอยู่กับตำราห้องเรียนสี่ด้าน ยึดติดอยู่กับรั้วมหาวิทยาลัย รวมทั้งใบปริญญาบัตรกับเสื้อครุย ไม่ได้สอนตรงนี้เลยนะครับ มีแต่ทำลาย ทำให้คนติดวัตถุมากขึ้น ปัญญาที่บ่มมากขึ้น แม้แต่มีครูอาจารย์หลายคน ซึ่งมีความคิดตรงนี้ก็ทำอะไรไม่ได้มาก ถูกปิดล้อมด้วยกฎระเบียบ ถูกปิดล้อมด้วยประเพณีเก่าๆ เช่นระบบอาวุโส ทำให้ขาดอิสระ ในที่สุดคนดีจริงๆ ก็จะถอยออกมาอยู่ข้างนอก นอกนั้นถูกกลืนไปด้วยความคิดเก่าๆ

ตัวผมเองไม่เคยนึกถึงเงิน ไม่เคยนึกถึงเงินตำแหน่ง ไม่เคยนึกถึงระดับ มีแต่ความเป็นตัวของตัวเอง และเห็นการให้ความสำคัญแก่คนรุ่นหลังร่วมกับคนระดับพื้นดิน

เรื่องตลาดนี้นะ ถ้าตัวเราขาดรากฐานที่อิสระเสียแล้ว บอกได้ว่าไม่สำเร็จหรอนะฮะ

แล้วอีกอย่างหนึ่งถ้ารากฐานเราอิสระจริง การจัดการเรื่องเงินก็ดีควรจะอ่านออกเลย คนอื่นเขามาทำนะ เราเรียนบ้างหรือเปล่า ใช้น้ำอัดลมซึ่งขายเป็นน้ำเต้าหู้ เพราะคนติดกันอมแอมนะ ที่ลงทุนในโรงงานมันมีเปอร์เซ็นต์กัน ลิบ ยี่สิบเปอร์เซ็นต์ถึงหรือเปล่านั้นก็ไม่รู้ อีกแปดสิบกว่าเปอร์เซ็นต์มันเรื่องข้างนอกทั้งนั้น

ของเรา ไม่ได้ ! ต้องอยู่ในสวน แล้วเรื่องข้างนอกก็ปล่อยให้คนอื่นเขาจุจุมูก ไข่ม้อย คว้า ว่ายงั้นผมคงไม่มาเชียร์ท่านเหล่านี้ บอกว่า ไปเถอะ ออกไปดูนะ แล้วไปกับคนที่อิสระที่เปิดกว้างจริงๆ โดยไม่เห็นแก่ตัวนี้นะ ก็จะช่วยชี้แนะ ทำให้ได้อะไรๆ เยอะเลย เพราะทุกอย่างมันมีสองด้านครับ

ด้านหนึ่งก็มุ่งไปศึกษาหาความรู้ ไปดูของที่เขาเอาของเราไปแล้ว จะได้เอากลับมา และไปดูด้วยว่าเขาทำอะไรใหม่ๆ เอามาได้ก็เอามา ห้องแลบเดี๋ยวนี้เราก็มีดีๆ ไข่ม้อยครับ นี่เป็นวิธีค่อนข้างลัดหนอยนะ

แต่วิธีซึ่งถ้าผมว่าไปตรงๆ นั้น มันเป็นเรื่องใหญ่ เพราะช่วงที่ผ่านมาจนถึงขณะนี้ เราทิ้งสิ่งซึ่งเคยมีอยู่แล้วจนแทบจะมองไม่เห็น นอกจากนั้นพอไปเห็นพันธุ์เก่าๆ ดอกเล็กๆ กลับบอกว่า ผู้ที่ปลูกตัดดอกอยู่ในขณะนี้ไม่ได้ กลับไปดูถูกมันเสียนี้แทนที่จะมองเห็นลึกถึงความจริงว่าเพราะไ้ดอกโตๆ สีสวยๆ ที่เราปลูกหากินกันอยู่ในขณะนี้ มันมาจากตรงนั้น

นี่แหละ ผมมองเห็นของเก่าๆ แล้ว หันมามองหน้าของใหม่ๆ แล้วรู้สึกว่ พอผ่านพ้นมาแล้วเราก็ติ้งมันไปเลย นี่กวาดภาพเลยว่า สิ่งที่เห็นอยู่ในขณะนี้มันเกิดจากการเอาไ้มันผสมไ้มันออกมาเป็นยั้งี้ แล้วก็พบว่า คนไทยเราเอาแต่คิดจะต่อยอด ตะกายไปเรื่อยๆ

หลายครั้งหลายหน เมื่อมีคนไทยตามไปด้วย ผมมักจะไ้โอกาสชวนไปดูไ้พวกดอกเล็กๆ ของเก่าๆ แล้วก็บอกเขาว่า นี่ยังไ้พ่อแม่ของเจ้านั้น เจ้าตันที่ปลูกกันอยู่ทุกวันนี้มันแหละสังเกตเห็นว่าหลายคน งง เพราะความรู้ไ้ไม่ถึง

ยั้งี้เอง ที่พูดกันในช่วงหลังๆ ว่า ต้องการหาพันธุ์ใหม่ จะหาที่ไหนละครับ ผมรู้สึกว่ ฐานมันหายไปนะ ไม่ใช่แต่เพียงฐานต้นไม้ที่ไ้ผสมพันธุ์นี้ะครับ ถ้าใครคิดอย่างนั้นมันคิดตื่นเกินไป จริงๆ แล้ว น่าจะมองที่ ฐานความคิดคนไทยมากกว่านี้ะครับ

เอาละ ที่นี้เริ่มกันใหม่ ผมอุตส่าห์เอามาให้ะครับ เอามาไ้อย่างละต้นสองต้นก็พอแล้ว เอามาทำพันธุ์ไ้ต้องมากต้นหรืออ ไ้ไ้เก็บอะไรไ้มาก ที่บ้านผมก็ไ้ไ้เก็บเอาอะไรไ้

มากมาย มีก็แจกเขาไปเรื่อยละ ไม่เคยคิดเอาอะไรไว้กับตัวเองเลย แต่การให้ก็ต้องคิดว่า จะให้ใครที่ความคิดใกล้กันมากที่สุดก่อน สร้างฐานครับ

แต่ก่อนนั้นนะ ให้อห่วยกลับแคบ ห่วยกลับบิต จริงๆ แล้ว ที่เราปลูกตัดดอกกันในขณะนี้ เราขุดกลับไปหรือเปล่า ย้อนกลับไปถึงอดีตเพื่อจะรู้ว่า พ่อแม่มันคืออะไร ครั้งหนึ่งนะ พ่อแม่มันเคยอยู่ในบ้านเรา ตั้งกันเกลื่อนเลย ทั้งกันจนไม่เหลือแล้ว

ไปเที่ยวนี้ ไปมาเลยเห็นไอโน่นไอ้นี้กันจน ไอ้โฮ ! หลากหลายมากๆ มีอยู่เรื่องหนึ่งสวนๆ นี้อยู่ในมาเลย์ แต่ว่าอิทธิพลอยู่ในเมืองญี่ปุ่น ครั้งหนึ่งผมไปที่ป้าบัววิกินี่ ไปเห็นไม้ต้นนี้สวยจับใจ แล้วก็เอามาเขียนไว้ในเรื่อง “สู่แดนมนุษย์กินคน” ขณะนั้นมอบให้ลูกศิษย์เอาไปพิจารณาพิมพ์เป็นเล่ม ไม่นานคงจะออกครับ ไม่คิดขายเอาเงินหรอกครับ เอาเพียงแค่คุ้มทุนเท่านั้นคิดแค่เล่มละ 100.- บาท ในนั้นจะแฝงอะไรไว้เยอะทีเดียว โดยเฉพาะพันธุ์ไม้ที่เราปลูกตัดดอกกันในปัจจุบันนี้ ฐานมันอยู่ที่ไหน แล้วก็เล่าป๊นๆ ไปกับสภาพธรรมชาติและวัฒนธรรมของเขาด้วย เพื่อให้เห็นอะไรต่างๆ แล้วก็กว้าง

ช่วงนี้ ไปเห็นต้นไม้เข้า เพราะช่วงนั้น ช่วงที่ผมไปป้าบัววิกินี่ครั้งนั้นนะ ไม้ต้นนี้กำลังเด่นมาก รู้ว่าฝรั่งจ้างคนไปขโมย ขอกก็ไม่ให้ ซื้อมาก็ขาย ไอ้โฮ เจ้าของเขานั่งร้องไห้ครับ ความจริงก็ไม่ใช่เจ้าของ เพราะกล้วยไม้ต้นนี้อยู่ในสวนรวมพันธุ์กล้วยไม้ของมหาวิทยาลัยที่นั่น แต่คนในสวนเค้ารักมันมาก มันสร้างความภูมิใจให้กับคนในนั้น ผมเห็นกับตาเลยนะ

แล้วหลังจากนั้นมาก็ไม่ได้เห็นมันอีก พึ่งมาเห็นเที่ยวนี้แหละครับ คนรุ่นนี้ก็คงไม่ได้เห็น เดินผ่านไปผ่านมาจึงไม่ได้สนใจสังเกตกัน ผมก้าวลงจากรถก็เห็นทันทีเพราะเขาปลูกเอาไว้บนโต๊ะ ตรงหน้าอาคารที่นั่น ปรีเข้าไปถ่ายรูปก่อนเลย โดยไม่มีใครสังเกต

มันอาจอยู่ในสายตาคนบางคนก็ได้ว่า เอ๊ะ คนๆ นี้ลงจากรถก็ปรีเข้าไปถ่ายรูปทันที ทั้งๆ ที่ไม่มีคนอื่นสนใจเลย เดินผ่านกันไปเฉยๆ ทั้งๆ ที่มันอยู่ข้างทางเดินแท้ๆ

ผมก็กระซิบเลย เพราะว่าตัวเจ้าของซึ่งเป็นญี่ปุ่นเขาก็นับถือเรา พอรู้ว่าจะไปเยี่ยมสวนก็อุตสาหะไปต้อนรับ ไม่งั้นก็ทำงานอื่น โอ ! โปรเฟสเซอร์มาแล้วผมกระซิบบอกภรรยาผม แล้วก็บอกลูกศิษย์อีกคนหนึ่งที่ไปด้วยว่า นี่ เดี่ยวลองขอซื้อสิ ลองไปกระซิบถามซิว่า จะแบ่งขายไหม

ไม่มีคนอื่นเหลียวแลตรงนั้นเลย พอสองคนนี้เข้าไปถาม เขาคงนึกว่า ทำไมมาขุดรากกัน เขาบอกว่าขายไม่ได้ คงนึกเดาออกเลยว่า นี่คงไม่ใช่คนอื่น คงผมแน่ทีเดียว แต่ไม่พูดเอง

นี่เห็นไม้ครับ ญี่ปุ่นเขาเก็บหมด เขาบอกว่า นี่เป็นของดั้งเดิมจริงๆ เขาใช้คำพูดว่า ออริจิน (origin) ใครๆ เขาก็หวงของดั้งเดิมทั้งนั้น หันมาดูเมืองไทยพบว่า เรากอบโกยของป่าขายหมด เขาหวงนักหนาเลย ถ้าไม่สังเกตก็ไม่รู้ ยังงี้เป็นต้น

ช่วงนี้ผมรวบรวมพันธุ์ไม้ดั้งเดิม ต้องไปขอญี่ปุ่นมา คนที่เขาศรัทธาเราก็มี ไปเอาอะไรก็ให้เราทั้งนั้น ไม่ว่าเขามีมากมีน้อย

เอาแค่ตรงนี้ก็แล้วกัน เมื่อวานนี้เดินทางมาที่นี้ ไปแวะที่หน้าบริษัทบางกอกฟลาวเออร์ เซ็นเตอร์ เห็นเขาเอาหวายแดงใหญ่ไปติดไว้กับต้นไม้ มันออกดอก ลูกศิษย์เขาก็ถามผมว่า ใสนี้มันคืออะไร

ผมก็ตอบไปว่า เป็นไม้ป่า แต่ต่อมาก็พิสูจน์ได้ว่า มันเป็นลูกผสมป่า ระหว่างหวายฟอร์มกลมกับหวายกลีบปิดและริมหยิกเป็นคลื่น เขาเรียกชื่อวิทยาศาสตร์แต่ก่อนเรียกว่า หวายอุณคลาตุ้ม (*Dendrobium undulatum*) เดียวนี้เปลี่ยนมาเรียก ดิสคาลอร์ (*Dendrobium discolor*) คนไทยเรียกกันว่า ไอ้กล้วย ลำลูกกล้วยโตเกือบเท่าแขนเลย

แต่ก่อนปลูกใส่กระถางตั้งข้างถนนในบ้าน ออกดอกเป็นร้อยเป็นพัน พลุเลยครับ ไอ้ที่เราเรียกกันว่าหวายคิง เด็นโดรเบียม ซูเปอร์เบียน (*Dendrobium superbiens*) แล้วก็แดงใหญ่ ซึ่งชื่อจริงว่า เด็นโดรเบียม ซูเปอร์เบียน วาโรเอตี้ ซูเปอร์บูม (*Den. superbiens* var. *superbum*) ทั้งคู่มีดอกสีม่วง

แต่ก่อนนี้ มีคนเอาหวายคิงผสมหวายฟอร์มกลม ขณะที่เรากำลังบ้าหวายฟอร์มกลมดี ซึมๆ กันมาตั้งแต่ไหนแต่ไรแล้ว ก็เป็นเหยื่อฮวายมาตลอดเลย ขึ้นมา ๆ ๆ นี่ครับ ฮวายก็ฉลาด ผสมกันขึ้นมาทีละขั้น แล้วการขายก็เล่นแบบนี้

ไอ้ตัวต้นใหญ่เนี่ย มีดอกติดมาด้วย ก็ไม่ใช่แค่เอาต้นดีที่สุดนี่นะ แต่ก็วางแผนมาเหมือนเล่นไพ่เนาะ ทั้งลงไปทีละตัว ๆ ๆ แต่ยังไม่เอาตัวสุดท้ายลงไป คนไทยซื้อกันสนุกเลยครับ เพราะขาดการรู้เท่าทันนี้แหละ เขาถึงว่ากันยังงี้ว่า มีอะไรส่งมาเถอะ คนไทยซื้อทั้งนั้น นิสัยชอบซื้อปึงมันก็มาจากเหตุนี้

เมื่อคนไทยต้องตกเป็นเหยื่อ ก็ไม่ใช่เพียงเหยื่อจากการขายของเท่านั้น อีกด้านหนึ่งมันก็มีด้วย คือมีคนตกเป็นเครื่องมือการค้า ลังกล้วยไม้เข้ามาขาย คุณจะเอาต้นมีดอกอะไร สมัยนั้นคิดตันละสองพันบาทก็แยแล้ว เพราะเงินเดือนข้าราชการอย่างผมยังแค่ 500.- บาทเท่านั้น

ถ้าซื้อต้นใหญ่ไม่ไหว ก็ซื้อลูกมันยังงี้ละ เล็กๆ ๆ ๆ ตั้งไว้ล้อมรอบเลย แพลบเดียวหมดครับ ไม่กี่วันมาอีกแล้ว มาใหม่แล้วนะ แห่กันมาซื้ออีก ค่าขายแบบซ่อนอยู่ในครอบครัว ยังไม่ออกมาเปิดเผย พอของมาถึงก็ใช้โทรศัพท์แจ้งไปตามลูกค้าที่รู้ๆ กันเป็นประจำอยู่แล้ว อาจมีชาจมาใหม่บ้าง

นี่แหละ ในหนังสือที่ผมเขียนใหม่เรื่อง “การปลูกกล้วยไม้เป็นการค้า” นี่นะ มีพวกนี้อยู่ด้วย ผมอยากจะให้แต่ละคน รุ่นหลังๆ ที่มาช่วยกันทำนี่นะ ได้หวนกลับไปคิด อย่าไปเอาที่ตัวมัน คิดว่าสิ่งที่เราทำวันนี้ มันมาจากอะไร เพื่อจะได้ก้าวต่อไปอย่างมีสติคิดอย่างรอบคอบ แล้วก็ไปได้ไกล ไม่ใช่ไปแล้วล้ม ผมไม่อยากจะเห็นกล้วยไม้ใกล้ม้วย อย่างที่พูดกันเลยครับ บอกตรงๆ คนมองไกลคิดลึกมันก็มองเห็นชัด

ไปเที่ยวนี้แหละพากันไปก็ลองถามท่านที่ไปดูเองซิครับว่าเห็นอะไรบ้าง มาเลยเขาดีกว่า เรานะ ! เพราะในโชว์ของเขามีความหลากหลายมาก แค่นายท่านั้นเขาก็มีพันธุ์ไม้หลากหลายมากกว่าของเรา ยิ่งเป็นวนดาประเภทปลูกตัดดอกด้วย เขายังเก็บของเก่าเอาไว้อยู่พอสมควร

ของเรามันไปอยู่ปลายสุดๆ แล้ว ไปติดอยู่ตรงปลาย แล้วก็หันมาร้องว่า ตายแล้วไม่มีของใหม่ นี่แหละครับ แล้วเราจะสร้างความหลากหลายได้อย่างไรครับ ตรงนี้นะ

ไฉ่ที่ถามว่า **เดี๋ยวนี้เขานิยมอะไร** กว่าคุณจะทำมาถึงตรงนี้ มันเปลี่ยนไปทางไหนแล้วก็ไม่รู้ เขาเรียกว่า คิดผิดด้าน ทำไมไม่คิดอีกด้านหนึ่งด้วยว่า ที่ไม่มีใครนิยมทำอย่างไรถึงจะให้เขานิยม แล้วก็อันนี้แหละที่มันอยู่ในความรับผิดชอบของเราทุกคน

สิ่งที่พูดมานี้ มันเกิดกันมานานแล้วครับ มีสมาคมอะไร เป็นกรรมการอะไร ก็พากันไป ชี โผล่เข้ามาก็คิดว่า เป็นสมาชิกแล้วจะได้อะไรละ

พอออกไปดูโน้นดูนี้ มีจำนวนไม่น้อยอยากไปซื้อบั้ง ยิ่งจื๋เป็นต้น มันปนอยู่เยอะเลย ครับ คนในบ้านเมืองคิดวิฤติหมด แต่มันก็ไม่มีคำว่าสายเกินแก้ อยู่ที่ว่าเราทำจริงหรือเปล่า เท่านั้น

มีคำถามคำตอบอยู่แล้ว เมื่อคืนนี้ผมนั่งฟังๆ รายการพูดก่อนหน้าอยู่แล้ว จดๆ เอาไว้บ้าง นะฮะ ที่ผมพูดไว้ที่แรกนะ แล้วก็ยังไม่ได้พูดเลยไปถึงเรื่องที่ว่า ผมเขียนภาพอะไรไว้ให้กับ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ?

ภายในนั้นนะผมฝังอะไรไว้ด้วย ผมฝังความเอาไว้ว่า **เกิดมาเป็นชาวเกษตร ต้องไม่กลัวแดดกลัวฝนจันใด เกิดมาเป็นคนต้องไม่กลัวปัญหาจันนั้น ไซ้ไหมเธอที่รัก ? ต้องสู้ครับ** ไม่ใช่อยู่อย่างอมมืออมเท้า หรือเอาแต่หลงอยู่กับความสบาย แล้วในที่สุดจะรู้ว่า ชีวิตนี้หาคุณค่าความหมายอะไรไม่ได้เลย

ออกจากไร่สวนครับ ผมพูดถึงเรื่อง การจัดการเกี่ยวกับการเงิน นี่นะ แต่พูดค้างเอาไว้ว่า น้ำอัดลมที่เข้ามาแพร่ได้ทั่วนี้แหละ ทุนภายในโรงงานมันเท่าไรกัน ไอ้ทุนที่ออกไปดูเปิดหูเปิดตา ทุนโฆษณา กับเรื่องอื่นๆ รวม 80 เปอร์เซ็นต์ แล้วทำไมเราจึงเอาเงินมาทุ่มกันแต่ในสวน

กันเงินที่ขายกล้วยไม้ไม่ได้ในแต่ละปี เอาไว้ใช้จ่ายออกไปศึกษาหาความรู้ข้างนอกกันบ้างได้ไหม แล้วไปดูจริงๆ ไม่ใช่ใช้โอกาสไปซื้อบั้งนี่ฮะ ไม่งั้นไปไม่รอดแน่ แล้วถ้าได้คนที่ไปด้วย มีเจตนาดี ไปช่วยกันซื้อไปช่วยกันแนะ ซึ่งจะต้องรวมตัวกันให้ติด น่าจะได้รับประโยชน์มากขึ้น

ไม่ใช่จะทำอะไร ไปขออะไรใคร อีกด้านหนึ่งก็บอกว่า คุณต้องรวมกลุ่มกันแล้วจึงจะให้รวมกันยังไรละ เมื่อตะกี้ผมนั่งฟังอยู่ ผมได้ยินนะ พูดง่าย **รวมตัว รวมตัว รวมตัว** เหตุมันมาจากไหนที่เรารวมตัวกันไม่ติด ต้องมองให้เห็นเหตุครับ

ต้องคิดตรงนั้นนะครับ แล้วจะเห็นว่า มันอยู่ในกระบวนการณชีวิตทั้งหมดเลย จะมาจับแต่ตัวหนึ่งตัวใดมันไม่ได้หรอก พูดแต่ว่า รวม ๆ ๆ ๆ มันไม่รวมกันง่ายหรือครับ มันเป็นปัญหาพื้นฐานของสังคม ถ้าเราคิดแต่จะอยู่ในสวนก็อย่าหวังเลยครับว่าจะรวมกันได้ มันถึงกันหมดทุกเรื่อง จึงเป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะช่วยกันแก้ไข

เมื่อก็มีคำถามอีกอันหนึ่ง **ทำไมต้องส่งดอกไม้จากเมืองนอกเข้ามาด้วย ?** ผมนั่งฟังอยู่แล้ว รู้สึกว่ามันน่าตอบจริงๆ เลย แต่วิทยากรพูดไม่ชัดแล้วก็เงียบไป ถ้าเรามองเห็นอะไรไม่กว้างก็คงตอบได้ยาก มันเป็นทั้งกระบวนการเลย ยิ่งเน้นักวิชาการที่เรียนมาโดยตรงด้วย

เพราะเวลานี้ ใ้ผลประโยชน์จากต่างประเทศมันแทรกเข้ามาอยู่ในกระบวนการบริหารประเทศหมดแล้วทุกจุด แล้วก็อำนาจที่จะพิจารณาปิดมันอยู่ที่ใคร ถ้าไม่ได้อยู่ที่คนกลุ่มนี้ จะให้เขาปิดนะเหอะ ใครเขาจะปิดให้เรา ใช่มั้ยครับ นี่เป็นเรื่องสำคัญนะครับ แล้วเราก็มาบ่นกันว่า ผู้ที่เข้าไปบริหารประเทศ ไม่ได้เห็นแก่บ้านเมือง ไม่ได้เห็นแก่เกษตรกร จริงหรือ อะไรอย่างนี้ ขาดความจริงใจ

เพราะว่าเรื่องอย่างนี้นะ มันมีอะไรหลายอย่างอยู่ด้วยกัน ทั้งเรื่องการศึกษาและเรื่องอื่นๆ มันไม่ใช่เรื่องใดเรื่องหนึ่งนะ

ต่างประเทศเขาวางยังงี้ ผมจะได้ยินมาแล้ว เขาว่า **ถ้าท่านไม่ให้ของเราเข้า ฉันก็จะไม่ซื้อของท่าน** เขาพูดแค่นี้ เราก็ต้องหยุด แก้อย่างไร เรื่องใหญ่มากละทีนี้ ผมว่ามันมีทางแก้ แต่ถ้าคิดกันยังงี้ละก็ไม่มีทางแน่ เพราะยิ่งแก้ก็ยิ่งสร้างปัญหาหนักมากขึ้นเรื่อย ๆ

ที่เราเคยพูดกันมาตลอด ถ้าผมพูดขึ้นมาท่านก็คงรู้ นั่นก็คือ **พลังต่อรอง** อะไรคือพลังต่อรอง ? ถ้าคนไทยขาดความเป็นตัวของตัวเอง มุ่งแต่เกาะกับสิ่งที่อยู่ข้างนอก เกาะอะไรต่อมิอะไร แม้กระทั่งมาเกาะผม ผมก็ไม่เห็นด้วย

ขาดความเป็นตัวของตัวเองแล้ว พลังต่อรองไม่มีครับ ไม่มีแน่ คงเป็นเบี้ยล่างเขาไปอย่างนี้ ขึ้นต้นผมก็บอกแล้วว่า เราเติบโตขึ้นมาแบบนี้ ก็ต้องเป็นเหยื่อรายใหญ่ แม้กระทั่งอำนาจ **ไซเตส** ที่เข้ามาปิดกั้นการทำมาหากินของคนท้องถิ่นได้สำเร็จ มันก็เพราะเหตุนี้

วิทยากรเมื่อเข้าพูดเรื่องศรัทธา พูดว่ายังงี้ แต่พูดตามมาเป็นคนละเรื่อง บอกว่า **ไ้เรื่องศรัทธาที่ดี คุณภาพที่ดี มันเอามาเป็นเครื่องมืออ้างเพื่อปิดกั้นการค้าแค่นั้นเอง**

แต่แล้วเผลอออกมาอีกทีว่ายังงี้ บอกว่าทางราชการพยายามที่จะทำให้ ผู้ปลูกกล้วยไม้ผลิตให้ได้มาตรฐาน จากข้ออ้างอันแรกคงบอกได้ว่า ถึงทำให้ได้มาตรฐาน มันก็หาเหตุอ้างอย่างอื่น คนเดียวกันพูดขัดแย้งกันเอง แล้วจะเอาอย่างงี้กันแน่

ทำไมไม่คิดอีกด้านหนึ่งว่า ทำอย่างไรที่จะต้องสร้างพลังต่อรองจริงๆ คิดเหมือนคนมีแขนข้างเดียววะ แล้วมันเป็นแขนข้างที่ตามเขาเสียด้วยสิครับ

ความจริงแล้ว การณ์จะสร้างพลังต่อรองได้สำเร็จ คนที่ขึ้นไปมีอำนาจอยู่ด้านบนจะต้องไม่คิดหาประโยชน์ใส่ตนและพรรคพวก จากการใช้คนข้างล่างเป็นเครื่องมือ ผู้ใหญ่ก็ไม่ควรคิดหาประโยชน์จากเด็ก ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม

นี่อะไรกัน การศึกษามีการเอาวัตถุเข้ามาทับถมภูมิปัญญาของคนข้างล่าง การค้าก็เอาแต่คิดที่จะให้คนข้างล่างยึดติดรูปแบบผลประโยชน์ของคนข้างบน มันเป็นทั้งระบบครับ

แล้วเราจะไปหวังอะไรได้จากการพัฒนาประเทศให้เป็นประชาธิปไตย เราติดเปลือกประชาธิปไตยกันเต็มไปหมดแล้ว ใชหรือเปล่า ?

ในที่สุดกลัวว่าไม่ที่เกิดขึ้นบนผืนแผ่นดินไทยจากความเป็นตัวของตัวเองมาแต่เริ่มแรก มันก็ค่อยๆ ไกลม้วยไปที่ละน้อย จนไม่มีอะไรเหลือเป็นของคนไทยอีกต่อไปในที่สุด

ผมขอขอบคุณทุกๆ คนที่กรุณานั่งตั้งอกตั้งใจฟังกันจริงๆ ขอให้ทุกคนจงโชคดีบนวิถีทางที่ปรากฏ และผมยังคงคิดส์อยู่กับท่านตลอดไป ถ้าท่านยังคงมีกำลังใจไม่ล้มเลิกไปเสียก่อน และน่าจะมึบรรดาศิษย์รวมทั้งผู้ที่ให้ความรักความศรัทธาเข้ามาร่วมต่อไปด้วย.

สวัสดิ์ครับ